

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Postoje mladistvých k vybraným subkulturám

bakalářská práce

Autor práce: Pavla Slavičková
Studijní program: (název studijního programu)
Studijní obor: Rehabilitační -psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory
Vedoucí práce: Mgr.Hana Francová Ph.D.

Datum odevzdání práce: 3.5.2013

Abstrakt

Ve své bakalářské práci Postoje mladistvých k vybraným subkulturám se snažím popsat vybrané subkultury na českém území a zjistit náhled a postoje jaké k tomuto tématu zaujímají lidé ve věku 15 až 18 let. S důrazem na to, zda mladiství přikládají větší význam ke stylu oblékání, nebo zda jim pomáhá identifikovat se s vybranou subkulturou styl muziky.

V teoretické části se zabývám vysvětlením pojmů, které jsou pro tuto práci důležité a popsáním vybraných subkultur z odborné literatury. Vysvětluji zde pojmy jako mladistvý a to jak z hlediska vývojové psychologie, tak i z hlediska vymezení tohoto období ze zákona. Podle zákona je dané věkové vymezení této skupiny a z hlediska vývojové psychologie jsou popsány změny v chování v tomto období. Dalším blízkým pojmem je mládež a její charakterizování. K tomu padají hodnoty, které mládež uznává, změny v náhledu na situace, postoj k životu a celkové chápání společnosti očima mladistvého. Následující část práce je věnovaná kultuře, různým pohledům na vnímání a vysvětlování kultury, ta přechází na další kapitolu o subkultuře, její vznikání, vývoj, znaky, kterými se liší od kultury a rizikovost jakou skrývá.

Největší rozsah teoretické části je věnován popsáním samotných vybraných subkultur. Byla snaha stručně definovat každou popsanou subkulturu od jejího vzniku, příchodu a projevu v české republice, pokud bylo možné dohledat její „průkopníky“ a zakladatele, hlavní znaky vázající se na ni a co je pro mou práci důležité styl muziky, který tato subkultura obnáší a styl oblékání. V práci jsem zpracovala ty subkultury, které se vztahují k výzkumu. Na našem území je nespočet i jiných subkultur, snažila jsem se ale vybrat ty, které mohou mít mezi svými příznivci vyznavače z řad mladistvých a jsou i pro širší populaci známější.

V praktické části práce byl použit rozhovor s respondenty. Rozhovory byly nahrávány na diktafon a přepsány, sloužily tak jako podklad pro získání dat do výzkumu.

Také je v praktické části popsán způsob sběru dat a výběru respondentů vhodných pro tuto práci. Pro práci byl zvolen kvalitativní výzkum a použita technika polostandardizovaného rozhovoru. Data byla roztříděna a dána do tabulek. Respondenti

byli vybírání účelovým výběrem, tak aby bylo možné použít vzniklá data na zodpovězení otázek.

Hlavním cílem bylo zjistit, s jakými znaky subkultur se mladiství nejvíce identifikují. Dílčí cíl byl zjistit, zda se oni samotní dokážou identifikovat s nějakými znaky subkultury

Výzkumné otázky byly zvoleny tak aby bylo možno zjistit, jaký význam přikládají mladiství ke stylu oblékání a zda na to má vliv styl muziky kterou uznávají a preferují.

Ve výsledcích mé práce jsou odpovědi na tyto otázky. Bylo zjištěno, že mladiství ke stylu svého oblékání přikládají velký význam. Byl pro ně důležitý především styl oblečení, barvě nebyl přikládán takový důraz. Větší důležitost byla ale prisuzována stylu hudby, kterou mladiství poslouchají. Větší množství respondentů odpovědělo na otázku u které se měli rozhodnout, zda je pro ně samotné důležitější styl muzika, nebo oblečení právě již zmiňovanou muziku. Toto rozhodnutí bylo některými odůvodňováno tak, že muzika je všude, je dobře dostupná a je to něco co je spojuje s partou vrstevníků, kamarádů. U stylu oblečení nebyly uvedeny takovéto reakce. Také byla velká skupina dotazovaných, která přikládala stejnou důležitost jak oblékání, tak poslouchané hudbě. Tato skupina uváděla, že neodděluje, co je pro ně důležitější, ale vnímá tyto dva pojmy jako něco propojeného, navzájem souvisejícího.

Dílčí cíl práce měl zjistit, v čem samotné respondenty ovlivnila některá subkultura, co je zasáhlo. Na tento cíl bylo odpovězeno podle dat, která vyšla z výzkumných otázek. Hlavní věcí, která mladistvé ovlivňuje je muzika. Jiná odpověď byla spíše ojedinělá.

Hlavní cíl práce se snažil zjistit s jakými znaky subkultur se mladiství nejvíce identifikují. U pokládaných otázek vyšla podobná odpověď jako u dílčího cíle. Mladiství mají nejbliže ke stylům muziky. Je to také nevýznamnější ukazatel, podle kterého si vybírají skupinu přátel, subkulturu.

Z těchto odpovědí byl odvozen závěr, že muzika je pro toto období velmi důležitá a je jí přikládán velký význam. Také je to prostředek určité komunikace a předávání názorů.

Klíčová slova

Kultura

Mladistvý

Styl muziky

Styl oblékání

Subkultura

Abstract

In my bachelor thesis *The Attitudes of The Adolescents towards Selected Subcultures* I try to describe selected subcultures in Bohemia and find out more about the views and attitudes of people from 15 to 18 years of age towards this topic. The focus is on what helps the adolescents to identify with the group more – whether it is the dressing style or the music style.

In the theoretical part are the definitions of the terms that are important for this thesis, and description of the selected subcultures. I explain terms such as „adolescents“ from the point of view of a developmental psychology and a law. The law gives us the age definition and the developmental psychology describes the behavioral changes that are happening at this lifetime. Another term is the term „youth“ and it's characteristics. With that goes terms like: priorities, changes in overviews on situations, attitude towards life and the way the youth understands the society. Following part of the thesis is dedicated to a culture, different opinions on understanding and explaining the culture. And the next chapter is about subculture, it's emergence, development, differences from „culture“ and the risks it hides.

The biggest range of the theoretical part is dedicated to the description of selected subcultures. The subcultures are described from it's begging, coming and expressions in Czech Republic, also the founders are mentioned, the main characters, and what is most important for my thesis – the music style and the dressing style that belongs to the specific subculture. The subcultures mentioned in this part are those, which are a part of the research. There are many different subcultures in the Czech Republic, but I tried to focus on those, who are more popular among the adolescents and are also known by the wider society.

In the practical part of the thesis was used an interview with respondents. The interviews were recorded on a dictaphone and rewritten, so it could be used as a data source for the research. Also the way the data were collected and the selection of respondents are described in this part. I've chosen a qualitative research and a method of a semi-structured interview. The data were sorted and placed into charts. The

respondents were chosen with a purposeful selection, so the formed data could be used as the answers to the questions.

The main goal was to find out, with which subculture's characters identify the adolescents themselves the most. Component goal was to find out, whether they can identify themselves with any of the subculture's characters. The research questions were chosen to find how important is to the adolescents the way they dress and if it has any influence on the music style they prefer.

According to the the results the adolescents find the way they dress important. What is important is the dressing style, not really the color. But what was more important was the music style the adolescents listen to. Most of the respondents who were asked what is more important to them – whether the music or the dressing style, have chosen the music. This decision was often explained away that the music is everywhere, it is available and it is something, that makes connections with contemporaries and friends. Also a lot of people answered, that the dressing style and music style are equally important. This group said, that they do not separate what is more important to them, but they take in these two terms as something connected and interrelated.

Another component goal was to find out, what about the subculture influenced the respondents the most, what hit them. This goal was answered according to the data, that was taken from the research questions. The thing that influences the adolescents the most is the music – other answeres were rather unique.

The main goal was to find out, with which subculture's characters identify the adolescents themselves the most. The answers were similar to the answers to the component goal. The adolescents are the most related to the music styles. It is also the biggest index according to which they choose their friends, the subculture.

Out of those answers was drawn a conclusion, that the music is for this lifetime really important and that it is also a means of a certain communication and forwarding opinions.

Key words:

Culture

Adolescent

Music style

Dressing style

Subculture

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne (datum)

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce Mgr. Haně Francové, Ph.D., za cenné rady a za trpělivost s vedením této práce.

Také bych chtěla poděkovat zúčastněným respondentům za poskytnuté informace do rozhovorů.

Obsah

1	Teoretická část.....	12
1.1	Mladistvý	12
1.2	Vymezení ze zákona.....	14
1.3	Dle vývojové psychologie	14
1.4	Kultura.....	18
1.5	Subkultury mládeže.....	19
1.5.1	Subkultura.....	19
1.5.2	Obecné vysvětlení	20
1.5.3	Základní znaky.....	21
1.5.4	Rizikovost subkultury	21
1.5.5	Vybrané subkultury.....	22
2	Cíl práce	39
3	Metodika výzkumu	41
4	Výsledky	44
5	Diskuze	50
6	Závěr	57
7	Seznam informačních zdrojů.....	59
8	Přílohy.....	64

Úvod

Téma bakalářské práce Postoje mladistvých k vybraným subkulturám jsem si vybrala z více hledisek.

Myslím si, že je to téma, které je v současné době aktuální a poměrně medializované. Část aktivit subkultur se veřejností spojuje s pácháním trestné činnosti a to i u členů, kteří ještě nedosáhli zletilosti. Zajímavý je také fakt, že určité rysy a znaky příslušnosti k určité skupině jsou viditelné, aniž by jedinec veřejně řekl, že se k určitému hnutí hlásí. Na toto téma není stále zpracováno moc literatury, i přesto, že jsou subkultury často zmiňované téma. Část literatury je přeložená z jiného jazyka, kde je tento problém zpracovanější.

Jedno hledisko, díky kterému jsem tuto práci zpracovávala je také to, že subkultury u mladistvých jsou mi blízké téma a mám zájem o tuto problematiku. Rozhovory s respondenty přinesly do této práce náhled toho, jak je to vnímáno od mladistvých samotných. Zda kladou důraz na styl oblékání a žánr poslouchané hudby.

V praktické části této práce je zodpovězeno na předem dané výzkumné otázky, i na dílčí cíl práce a na hlavní cíl práce. Otázky byly vypracované pomocí odpovědí v rozhovoru s respondenty.

1 Teoretická část

1.1 Mladistvý

Podle psychologického slovníku, Hartal, Hartalová 2000 je pojem mladistvý vysvětlen takto : „mladistvý (juvenilie) jedinec ve věku od 15 do 18 let; již trestně odpovědný“ (10).

Jako mladistvé označujeme osoby adolescentního věku (neboli dospívání od 15 do 20 let). Je to období, kdy dochází k pohlavnímu dospívání a s tím se pojí reprodukční zralost, ukončuje se tělesný růst, také se ukončuje základní vzdělání a volí se další kvalifikační zaměření. Tato část života má velký význam v mnoha oblastech, především v sociologii, pedagogice, ekonomice, zdraví, politickém myšlení a ekonomice jednotlivce. Je to období, které uzavírá dětský věk a zároveň pomalu přechází v dospělost. Samotnou adolescenci rozdělujeme ještě na 3 etapy na sebe navazující. První etapa je časná adolescence (od 13 let), druhá etapa je střední adolescence (do 16 let) a třetí etapa je pozdní adolescence (vymezená až do 20 let).

Na tuto část života je nutné pohlížet jako na samostatný úsek období života každého jednotlivce. Jeden z důvodů je také změna trestní odpovědnosti. Období do 15 let je dle práva považováno za období dětského věku a po překročení této hranice už nastává větší trestní zodpovědnost. K patnáctému roku života se v České Republice zařizuje Občanský průkaz na prokazování totožnosti, to je také důležitý krok k odpoutání se od dětského věku a postupný přechod do dospělosti. Po osmnáctém roce je člověk považován za dospělého a plně zodpovědného za své chování a rozhodování (až na určité výjimky př.: lidé zbavené způsobilosti v právních úkonech). Musí si tak nést veškeré následky svého jednání a rozhodování a musí si jich být dopředu vědom. V mnoha státech, nejen v České Republice je proto toto období upraveno legislativně.

V odborné literatuře se lze dočíst, že mladiství v období dospívání mají v chování a jednání takové rysy a znaky, kterými se odlišují od dospělých a zároveň se liší i od dětí. Jde o styl chování a vyjadřování, o různé skupiny se stejným názorem, seskupení a neformální skupiny mladých lidí. Ve společnosti je doposud nejednotný pohled na mladistvé a proto je možné setkat se v praxi s různým přístupem. Nejednotná výchova a nejednotný přístup může být také jednou z příčin problémového chování mladistvých (18).

Skupiny mladistvých se rozdělují podle zájmů a vytváří tak party a skupiny. Zde hovoří charakteristickým jazykem, vytváří si hodnoty a vrstevnické vztahy, nosí odlišné oblečení a mají určitý názor na svět. Tímto chováním se odlišují tyto skupiny od okolí (27).

Erikson toto období nazývá Identita proti konfuzi rolí a popisuje zde osobnost jedince v časně a střední adolescenci. Je zde popsán rozpor s autoritami především s rodiči, pochybování v sexuální orientaci spojené s experimentováním a snahou se najít. Pro toto období je běžné být členem vrstevnické party, skupiny. Symbolika a gesta zde hrají velkou roli. Na konci tohoto období by jedinec už měl být zodpovědný a připravený na dospělý svět (5).

Mládež bývá také v literatuře označována jako hybná část společnosti, která je velmi početně zastoupena při jakýchkoliv nepokojích. Zajišťuje pohyb společnosti kupředu, modernizaci zastaralých norem a zajišťuje tak generační vývoj.

V tomto popisovaném období jsou již jedinci rozděleni do dvou skupin. První skupina obsahuje ty, kteří jsou již v pracovním procesu a podílejí se tak na ekonomice, druhá skupina je složena z těch, kteří se ještě připravují studiem na budoucí povolání. Je zde i zastoupení těch, kteří nespádají ani do jedné této skupiny a vymykají se tak normálu. Jsou to mladiství, kteří jsou nezaměstnaní a nepřipravují se na vzdělání studiem, tato skupina je velmi citlivá na vznik různých patologií a je pod velkým tlakem negativních jevů (29).

Mládež a mladistvý ale není totožný pojem. Lidé spadající do skupiny mladistvých jsou ohraničeny věkovým rozpětím patnáct až osmnáct let. Do skupiny mládeže jsou umisťováni lidé ve věku od patnácti až do dvaceti šesti let. Tento pojem v sobě zahrnuje jak věk mladistvých, tak i věk mladých dospělých, ten je uváděný v rozmezí osmnáct až dvacet pět let (14).

1.2 Vymezení ze zákona

Vymezením pojmu mladistvý se zabývá zákon 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. V zákoně je pojem mladistvý definován takto: „Není-li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí

mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.“ Z toho vyplývá, že období označováno jako mladistvý je jasně ohraničeno roky. Vymezení je od dovršeného patnáctého roku života až do skončení osmnáctého roku života (41).

1.3 Dle vývojové psychologie

Vývojové období člověka, které je vymezeno 15 až 18 lety (charakteristika mladistvých dle zákona) se podle vývojové psychologie označuje jako období dospívání. Toto období lze ještě rozdělit na dvě podskupiny a to na období pubescence a na něj navazující období adolescence. Je to samostatné a významné období života, které je charakterizováno změnami biologickými, charakteristické změny v oblasti psychiky, rozvoj dovedností, změny v kognitivním vývoji a také sociálním a emočním vývoji. Všechny dosavadní životní jistoty v pubertálním věku působí nejistě. Je snaha získat dobré sociální postavení ve svém okolí a upevnit si ho, upevnit si svou sociální

rolí. Snaží se tak poznat svou identitu, když jí nalezne, tak bojuje za to, aby jí ostatní pochopili a uznávali. Pokud si dítě dostatečně neuvědomuje svou identitu, nebo pokud se cítí v rozporu s ní tak mohou nastat velmi závažné psychické problémy. Pokud se s tím někdo nedokáže dostatečně ztotožnit, pak si nachází uspokojení jinde, hledání samoty, sympatizování s různými partami, nebo například užívání omamných a návykových látek (18,20).

Pro správný průchod tím obdobím je důležité, aby si dospívající jedinec vytvořil a dostatečně ukotvil svoje já, svou identitu. Je myšlena vlastní identita v dobrém slova smyslu bez patologií. Jako další krok by mělo být osamostatnění se, přesto, že dnes děti opouštějí společnou domácnost později, než dříve. S odpoutáním se od biologické rodiny také souvisí hledání nových přátel v širším okolí a hledání budoucího životního partnera mimo rodinu. Další úkol určený do doby dospívání je příprava na budoucí profesi, nebo začátek samotné pracovní kariery, s tím se váže i ekonomická samostatnost. S průchodem tímto obdobím mohou dospívajícím pomoci jejich rodina a okolí. Důležité je podporování a upevňování silných stránek. Pomáhat jedinci, aby si mohl vytvořit dobré sebevědomí a měl sám na sebe pozitivní náhled, snažit se mu vytvořit takové domácí prostředí, aby nebyl pod tlakem, cítil lásku a podporu ze stran rodičů a také důvěru (3).

Psychické změny

Psychické změny se dotýkají především rozvoje myšlení. V knize Subkultury mládeže od Josefa Smolíka se můžeme dočíst charakteristiku mládeže, potažmo mladistvých vyjádřenou takto: „iniciativnost, snaha překonávat překážky, sebedůvěra, ctižádost, snaha po sebeuplatnění, vidět nově to, co starší generace nechápe, kontrastní chování na styl života generací, odpor proti předsudkům, přežitkům, tupost a dogmatismus, ale i zaměření do budoucnosti a romantičnost.“ Tyto pojmy se snaží vysvětlit a popsat chování a vnitřní prožívání jedinců v tomto věku. Z jiných zdrojů lze přiřadit ještě vlastnosti typické pro toto období, jako jsou: snaha o odpoutání od rodičů, omezení zásahů dospělých, snaha zapadnout do společnosti, zájem o různé módní styly, hudební styly, snaha být viděn a respektován společností a z toho vyplývající snaha

o individualizaci. V tomto období je znatelná kritika vůči vlastní osobě, ale také kritický pohled na okolí. Vše je doprovázeno velkými emocemi, které má na svědomí pohlavní dozrávání v tomto věku (18,33).

Lze také poukázat na emoční nestabilitu u mladistvých, která je velmi typická. Projevuje se velmi nápadnými změnami v chování, špatnou koncentrací, reakce na různé podněty mohou být naprosto nepředvídatelné, začínají se vyhraňovat postoje k určitým tématům, mohou nastat vnitřní konflikty s výrazným citovým prožíváním, sklon častěji k negativním náladám a impulzivita, která je také velmi specifická právě pro toto období.

Tyto psychické změny a projevy mohou mít za následky i fyzické změny. Mohou se dostavit stavy apatie vystřídané stavy nadměrné aktivity a na ty zase navazuje jakási ochablost organismu. Může se projevit nechůť k jídlu, poruchy spánku, nesoustředěnost, úzkostné stavy (20).

K tomuto období se vztahuje také budování prvních trvalejších vztahů a s tím spojený i rozvoj sexuálního života. Na otázky týkající se sexu a vztahů by dospívající měli dostat informace nejen ze školy, ale především od svých rodičů. Seznámení dospívajících o zásadách bezpečného sexu a o prvním pohlavním styku je úkolem rodiny (3).

Mládež je zajímavá také především z hlediska vzdělávání, výchovy a také z pohledu využívání svého volného času. Na pozorování a zkoumání chování mládeže se podílejí především odborníci z takových profesí, které se přímo týkají práce s nimi. Toto období je pro zkoumání důležité výraznými projevy chování. Mladiství projevují často snahu upoutat na sebe pozornost. Nejen jejich psychika prochází velkou změnou, ale i upravení zevnějšku a snaha patřit k určité skupině osob je často prováděná velmi viditelným způsobem. Mezi viditelné projevy náklonnosti k určitým stylům a skupinám patří úprava účesu, make-up, barevnost, střih, kombinace a materiál oblečení, obuv a důležité doplňky.

Mládež bývá charakterizována jako přechod z dětského věku do věku dospělého. Často mládež nese nějaké znaky subkultur, které se ale liší od subkultur dospělých lidí někdy i jen nepatrně. Často bývají do skupiny mladistvých zařazováni také lidé staršího

věku, ale s chováním odpovídajícím věku mladšímu. Podle zákona je to však chybné označení, protože starší 18 let už by měl být označován za dospělého a ne za mládež, nebo za mladistvého. Je to také z důvodu plné trestné odpovědnosti, kterou na sebe po překročení osmnáctého roku života přebíráme.

V období dospívání je velmi časté sympatizování s nějakou skupinou vrstevníků stejného názoru, poslouchající stejný druh muziky a uznávající stejnou módu. Stýkání se skupinami vrstevníků uznávající podobné ideologie je pro rozvoj a své uplatnění v dané společnosti pro jedince důležité. Podílení se na vzniku a chodu určitých skupin je pro jedince jakýsi start pro budoucí navazování sociálních vztahů a umění se začlenit do vrstevnické skupiny. Jedinec si tak uvědomuje sám sebe a své postavení ve společnosti. Uvědomuje si, že má určitou roli ve skupině a k tomu se váže i postavení, jaké zaujímá. To napomáhá hledání vlastního „já“ a poznávání tak sebe sama, je to také krok k přijímání svých pocitů. Umět si uvědomit svojí důležitost a roli ve skupině. V období předcházející období dospělosti se také fixují sociální vztahy a umění se prosadit i v dospělém věku, umět si hájit své názory před okolím a poznání svých schopností. To je důležité na jedné straně jak pro odpoutání se a osamostatnění, tak na druhé straně také pro začátky navazování trvalých vztahů, jedná se o vztahy přátelské, partnerské a profesionální. Roste pocit důvěry v sama sebe, samostatnosti v běžném fungování, umění prosadit vlastní názor a zájem a také respektování zájmu druhých (33,20).

Důležitou roli zde hraje také skupina vrstevníků. Pobývání mezi skupinou mladistvých stejného pohlaví pomáhá k vyřešení různých otázek týkající se tohoto věku. Pomáhá řešit strach z neznámého a tráví s ní hodně času mimo školu a rodinu. Rodina by ale i přes to měla zůstat místem, kde se bude cítit dobře, bude vědět, že se může svěřit se svými starostmi i radostmi a bude cítit oporu. Vrstevnická parta je důležitá v tomto věku, ale rodina je stále na prvním místě (3).

Pobývání ve skupině vrstevníků může mít za následek navazování citových a sexuálních vztahů. Blízký přítel, nebo přítelkyně slouží ke sdělování emocí a vlastního prožívání. Ve skupině je také možnost se s někým identifikovat, najít zde oporu a místo na vybití agrese (39).

1.4 Kultura

Kultura může být chápána jako souhrn životních forem, hodnot, podmínek života. Kultura může být vnímána v rámci celé společnosti i v rámci více menších skupin, nebo jen jako soubor znaků a symbolů společnosti. Je vytvořena člověkem a ne přírodou, je závislá na vědomostech a dovednostech, proto sem lze zařadit mnoho odvětví lidské činnosti (15).

Kultura je určitá skutečnost, kterou vytvořil člověk a člověk jí také posuzuje. Může být označována za způsob a projevy života lidí. Chování jednotlivce nelze označit jako kulturu či zdroj kultury a zároveň kultura nemůže dát podnět k určitému chování. Ale při pozorování jednotlivých vzorců chování lze vytvořit určité pojetí kultury, ne kulturu samotnou.

Do pojmu kultura spadají zvyky, přesvědčení, způsob života a ty ovlivňují určité skupiny lidí. Různé skupiny mají také různou kulturu. Na kulturu lze teda pohlížet jako na něco, co se dotýká určitého společenství osob v užším slova smyslu a v širším slova smyslu je to pojetí celé lidské populace, kultura lidí celého světa. Každá společnost vykazuje určité modely, směry kultury a tím se liší od okolních společenských skupin. Člověk se naučí ty vzorce chování podle toho, v jaké společnosti vyrůstal, okouká je a napodobí.

Lze se na ni dívat i z pohledu, že je to určité dědictví z minulosti, které se naše společnost naučí a pošle ho zase dál do budoucnosti dalším generacím. Tento proces má mnoho společného se socializací.

Kultura zasahuje do mnoha odvětví našeho života a má vliv na to jak se chováme a na to co, jak a kdy děláme. Její zásah je patrný do rodinného života, vnímání vztahů, úprava a druh přijímané potravy, vnímání a pojmenování různých jevů a věcí, učení se, znalost kulturní historie národa, historie světa, hudba, tanec, umění, jazyk a spousty dalších (19).

Vysvětlení dle Psychologického slovníku Hartal, Hartalová 2000 : „kultura (culture) nadbiologické adaptační mechanismy člověka 1 tvorba a užívání symbolů a artefaktů 2 systém informací, které zakládají způsoby jimiž lidé v určité skupině komunikují se svým sociálním okolím a materiálním prostředím; zahrnuje soubory principů, pravidel, mravů a způsobů interakce uvnitř skupiny; kultura je předávána výhradně negeneticky, tedy učením 3 dle S. Freuda kultura vyrůstá z represe a sublimace v člověku přítomných pudů, jimiž jsou Eros a Thanatos = „*antropologie kulturní, psychologie kulturní*“ (10).

Podle antropologického pohledu na kulturu z globálního hlediska lze říct, že kultura je ovlivněna mnoha činiteli, kteří včleňují člověka do prostředí. Mezi tyto činitele lze zařadit hodnoty společnosti, nadbiologické prostředky a mechanismy fungující v té dané společnosti. Podle těchto ukazatelů lze pohlížet na způsoby života různých společenství (35).

Kulturu tvoří i zásadní věci našeho života, tvoří jí válka, prostředí ve kterém jsme, literatura, kterou čteme, vyjadřování, reklama. Kultura jako monopol může sloužit k sebereflexi a individualizaci (1).

1.5 Subkultury mládeže

1.5.1 Subkultura

Subkulturu lze chápat jako část samotné kultury, která je složena z mnoha ukazatelů a faktorů. Subkulturu ovlivňuje sociální status, původ, vyznání, normy, hodnoty, styl života. Subkultura se může proti dané kultuře hodně lišit, nebo zde může být pouze nenápadná odchylka

Studováním subkultur se zabývala instituce CCCS (Birmingham Centre for Contemporary Cultural Studies). Ta označila subkultury jako původce nepokojů na území Británie (16).

1.5.2 *Obecné vysvětlení*

Uvádí se, že na českém území lze pozorovat začátky vznikání různě zaměřených subkultur od šedesátých let dvacátého století. Z toho plyne, že to není záležitost posledních pár let, ale že se začínaly vyhraňovat již za minulého režimu.

Subkultury mají určitou velikost charakter, cíl, složení členů, působnost a mnoho dalších proměnných. Je zde hranice mezi vnímáním pojmu kultura a pojmu subkultura. Tyto dva výrazy mezi sebou mohou mít pouze nepatrné, nebo i velmi velké rozdíly (33,16).

Jejich vznik často staví na změnách společnosti, na rozdílnosti způsobů života společenských skupin, která je ještě podporovaná a částečně zkreslovaná médii. Tyto rozpory nejčastěji bývají mezi 2 skupinami s rozdílným názorem. Mladí x staří, děti x rodiče, děti x dospělí, velký význam u vzniků některých subkultur také hraje dělnická komunita, která dala kořeny ke vzniku a rozvoji mnohým idejím mladých (11).

V subkultuře jako v jakékoliv jiné skupině hraje roli určitá moc. Moc ovlivnit, zastrašit, nebo ovládnout druhé, někdy jen moc sám nad sebou. Tato moc může ovlivnit chování druhých lidí i chování sebe sama. V sociální psychologii se této moci říká moc sociální. U určitých subjektů, kteří mocí působí na okolí se může dostavit i pocit nadřazenosti, chtění ovládnout druhé (25).

Ve skupinách lidí je důležitý i ten faktor, že jedinec není sám na řešení určitých situací a otázek, můžeme spolupracovat a hledat společná řešení. Slouží ke sdružování lidí, kteří se dokážou navzájem ovlivňovat. O dění uvnitř sociálních skupin a chování jak jednotlivců, tak i celé sociální skupiny se zajímá sociologie (26).

1.5.3 *Základní znaky*

Podle knihy *Subkultury mládeže* od Smolíka 2010 se styl subkultury definuje jako určitá souhra znaků a symbolů.

Znaky/prvky subkultur:

- image – vzhled, oblečení, účes a doplňky
- vystupování – je tvořené výrazem tváře, stylem chůze a postojem těla
- argot – slovní zásoba a její užívání (33)

1.5.4 *Rizikovitost subkultury*

Subkultura se nenachází odděleně od celé společnosti, většinou je její součástí a v to může být považováno za jedno z rizik k subkulturám spojených. Ve společnosti je najednou několik různých společností a různých generací. Každá je jiná, má jiné zkušenosti, jinak reaguje a tím mohou vznikat konflikty ve společnosti (17).

Jako další riziko spojené zejména s věkem je kriminalita. Subkultury mládeže se vztahují na věkové období vymezené pro mládež dle zákona 15 až 18 let. Do 15 let je člověk vnímán stále jako dítě a nad 18 let je již posuzován jako dospělý. Trestní odpovědnost u nás začíná 15 rokem života. Období od 15 do 18 let je tedy jakýsi přechod z dětského věku do věku dospělého a je tomu také tak upravena legislativa. Mladistvým jsou vyměřovány menší sazby za jejich činy. V tomto období je ale protiprávní jednání velmi časté. Mladiství jsou mezi pachateli trestných činů hodně početnou skupinou (21).

Rizikovitost subkultur mládeže může být také způsobena konfrontováním norem a hodnot subkultury a společnosti či jiné subkultury. Není možné, aby ve společnosti všichni uznávali stejné normy. Přístup jednotlivých subkultur může ve společnosti zaujímat krajní postoje, uznávat názory opačné, než jiná subkultura a dokonce i propagovat deviantní chování. Toto se většinou děje v kolektivu, v partě, která jedince

podporuje v jeho chování a zároveň ho chrání před okolím. Proto je u subkultur mladistvých častá deviace v chování (33).

Každá skupina lidí se stejným názorem má různé potřeby, které chce, aby byly uspokojovány. Uspokojování potřeb sebou může nést mnohé úskalí. Mohou nastat problémy, pokud člen skupiny bude chtít uspokojit své potřeby, například bude chtít věc, kterou má někdo významný ze skupiny a mít jí znamená posunout se na hierarchii o stupeň výš a nebude mít prostředky k tomu, aby tuto svou potřebu naplnil. Dalším negativním jevem, který se vyskytuje ve skupině je podporování členů v nerespektování společenských norem a promíjení deviantního chování, to vede k nárůstu deviantů a spáchaných přestupků a trestných činů (26).

1.5.5 Vybrané subkultury

Do této bakalářské práce je vybráno 9 významnějších subkultur, které jsou charakterizovány pomocí odborných zdrojů. Jsou zde Hippiies, Skinheads, Fotbaloví chuligáni, Punk a hardcore, Graffiti, Metal, Emo a Gothic rock, Taneční scéna, a Hip Hop styl.

a) Hippiies

Tato subkultura je jednou z nejstarších, o jejích začátcích se pomalu začínalo mluvit už od roku 1860. Tehdy to nebyli Hippiies jako takoví, ale určité ideje, které tomu předcházeli. Prává éra Hippiies začala až s rokem 1964 a časem postupně přešla do Yppies (Bobos). Její základy jsou v Americe.

Tato subkultura vznikla z nenávisť k válce (je myšlena válka ve Vietnamu) a totalitnímu režimu, také rasismus a imperialismus byl veřejně odmítán. Lidé uznávající tento životní směr se snaží lidskou láskou bojovat proti násilí ve světě. Později se tyto ideály lásky a společného pokojného soužití, lásky a odporu k násilí,

změnily v nevázaný sexuální život a užívání drog a alkoholu. Snažili se v lidech vzbudit názor, že není dobré věřit médiím a politikům, celkově napadali moc a bohatství a snažili se své příznivce převést na cestu dobrovolné chudoby.

Název Hippies se postupem času vyvíjel a dostával svou podobu. První zmínění tohoto pojmu bylo v novinách San Francisco Examiner. Pod názvem Hippies se označovali lidé s bohatou fantazií, s nadhledem na život a různé situace, lidé poslouchající muziku na rozhraní swingu, jazzu a rock'n'rollu. Typická byla volnost a nevázanost, často lidé, kteří se toulali, spontánnost, šíření míru a hlavně lásky. V sedmdesátých letech byla snaha název Hippies změnit na název Freeman, to se však neujalo a starý název se zachoval. Někdy bývají pojmenováni také jako „květinové děti“.

Tato subkultura se také velmi blíže pojí s hudbou, jejím poslechem a vytvářením. Začínala se pomalu tvořit muzika za pomoci nových elektronických nástrojů a zesilovačů a dostávala tak silnější ráz. V této době se začaly používat k většímu požitku z muziky i stroboskopická světla, která umocňovala požitek z hudby a činila jí tak „barevnější“. Nejznámější jména spojená s touto hudbou jsou Janis Joplin a Jimi Hendrix (33).

Toto odvětví vzniklo v době, kdy technika byla na vzestupu, a bylo moderní vlastnit všechny nové výstřelky. Podle majetku se posuzovala úspěšnost a spokojenost člověka, který tyto věci vlastnil. V každé domácnosti se objevovaly moderní technické stroje, pračka, telefon, automobil a byl podle toho i posuzován status rodiny. V této době na základě této skutečnosti začala vznikat skupina lidí, pro které nebylo důležité chodit pravidelně a nepřetržitě do práce a mít kolem sebe nadbytek veškerého zboží. Tito lidé, viděli smysl svého života spíše v primitivnějším a jednodušším prožívání svého života. Méně techniky a návrat k přírodním zdrojům (9).

+ Příloha 1 - Znak Hippies

b) Skinheads

Subkultura s názvem Skinheads je často spojována s rasismem, nebo s jeho projevy. Její kořeny začínají ve dvacátém století a to na konci šedesátých let. Země, která je nazývána kolébkou tohoto směru je Velká Británie. Vznik této subkultury byl na svém vzniku částečně ovlivněn jinými subkulturami. Za ty které ovlivnili vznik skinheads jsou označováni Mods, Teddy boys a Rockers.

Mods – společně s Rockers navazovali na Teddy boys. Podnět na vznik vzešel od dělnické mládeže bydlící v londýnských sídlištích. Subkultura se vyznačovala tím, že si svůj společenský status zvyšovala drahým oblečením a doplňky, však jen vizuálně. Uznávali život plný alkoholu, hudby, násilí a tance. Jako doplněk jejich elegantního a sladěného vzezření byl často volen skútr dozdobený chromováním a praporky. Často probíhaly potyčky mezi samotnými skupinami mods, ale častější střety byly mezi mods a rockers. Později se rozdělili ještě na smooth mods a hard mods (jemní mods a tvrdí mods). Vyznavači této subkultury bývají spojováni se zálibou ve sledování fotbalových utkání, potyčkami s policií, uznáváním nekonvenčního životního stylu a velmi krátkým sestřihem vlasů. V módě nebyla jednotnost, protože existovalo více podskupin této subkultury, tak i každá tato podskupina měla svůj styl oblékání. Jedni uznávali elegantní a dražší oblečení dobře barevně sladěné a druzí se poznali velmi odlišným oblečením a to pracovními džíny, vysokými botami a tričkem zastrčeným do kalhot.

Teddy boys – byla to městská subkultura, pro kterou bylo typické užívání si konzumního způsobu života a trávení tak volného času. Také násilné trestné činy, rasistické chování, pouliční a noční život a velmi hrubé chování. Vzhled a úprava zevnějšku byla klíčem k rozpoznání vyznavačů této skupiny. Sako, často kostkovaného vzoru, k tomu jednobarevná košile, úzce střižené kaloty a naleštěné polobotky, celkový vzhled doladřovala uzoučká kravata. Hodně zastánců pocházelo z předměstských čtvrtí. Objevoval se zde fenomén, že subkulturu teddy boys vyznávaly dvě po sobě jdoucí generace, otci vyrůstající v padesátých letech za doby rokenrolu a současně i jejich potomci (častěji tedy synové), kteří žili v sedmdesátých letech.

Rockers – vyznavači patřili do řad dělnické třídy, která uznávala trávení volného času v restauracích a na stadionech při sledování fotbalových zápasů. Rockers byli posluchači hudebního stylu rock'n'roll. byli proti uhlazenému a upravenému vzezření mods.

Tyto životní styly a všechny jejich odvětví přispěli ke vzniku chování i vzezřením drsné subkultury skinheads. Ta byla naprostým opakem od předešlé subkultury hippies. Krátký sestřih vlasů, někdy až úplná pleš na rozdíl od dlouhých hippie vlasů, velká agresivita v jednání a vystupování oproti lásce a vyznávání míru na světě a trávení volného času po hospodách a vyvolávání rvaček často s rasistickým podtextem. V šedesátých letech už tato subkultura byla plně identifikovatelná, její znaky a chování už byly ustálené.

Oblečení už bylo zcela sjednocené. Vlasy vyholené, k upnutým úzkým džínům se nosilo sportovní tričko, nebo bílé tílko s kšandami, oblíbená byla také kostkovaná košile. Boty nosili vysoké zavazovací z pravé kůže s kovovou špičkou, preferovaná značka Dr. Martens a bunda nazývaná „bombr“ (bunda stejná jakou používalo americké letectvo) upevňovala jen dojem širokých ramen a mužnosti. Tento styl odlišnosti oblékání se udržel dodnes. Existují i speciální obchody a internetové obchody zaměřené přímo na tuto módu. Je i speciální móda pro ženy, které se řadí do subkultury skinheads. Pro ženy je typický krátký sestřih vlasů s delší ofinou a pejzy, upnuté černé, nebo bílé tílko, možno kšandy jako u mužské módy, upnutá sukně, nebo džínsy. Oblíbené boty jsou opět kožené šněrovací nebo nízké sportovní (33).

+ Příloha 2 – Oblečení mužů

+ Příloha 3 – Oblečení žen

Dnešní skinheads mají pod sebou ještě celou řadu různých odvětví a pododvětví, základní poznávací znaky však zůstávají stejné. Je to styl oblékání, který preferují, vyholené vlasy a násilný způsob jednání. V dnešní době je podskupin, které vznikly ze základu skinheads velmi mnoho, často se liší jen maličkostmi. Základní dělení je na tři hlavní skupiny rasističní, neorasističní a antirasističní skinheads. Mezi rasistické skinheady můžeme zařadit neonacisty, kteří uznávají Hitlera a jeho názory, ale řadíme sem také neofašisty pro které je důležitá národnostní příslušnost. Neorasističní

skinheads zahrnují pod sebe tradicionalistické a apolitické, kteří se soustřeďují především na módu a styl hudby, který poslouchají. Antirasističtí skinheads jsou tvořeny členy, kteří stále uznávají tradiční hodnoty a jsou proti fašismu. Rasističní a antirasističtí mezi sebou mívají potyčky, protože jsou rozdílní v názorech. (28,33).

Tato subkultura se u nás začala nejvíce projevovat až po roce 1989. Týkala se především dělnické mládeže, která chtěla provokovat a upozorňovat na sebe. Na svých začátcích se pojila s punkem a s vyjádřením nenávisti k Romům a přistěhovalcům. Přibližně v polovině osmdesátých let dvacátého století u nás vznikaly i kapely, které se snažily svými texty oslovit jak sinheads, tak někdy i punkery Oi Oi Hubert Macháně a více známá kapela Orlík, dál pak i kapely Vlajka, Protest, Pilsner Oiquell a další. Začátky této subkultury v Čechách měly na rozdíl od zahraničí prvotní vyznavače a propagátory spíš z řad vzdělaných lidí a studentů, v zahraničí to byli spíš dělníci mladého věku, kteří sdíleli tyto ideologie (33).

+ Příloha 4 – kapela Orlík

c) Fotbaloví chuligáni

Název Hooligans je odvozen od příjmení jedné imigrantské rodiny v Londýně. Rodina se jmenovala Hooligan a byla známá kriminálním a nespolečenským chováním. Postupem času se název hooligans, nebo chuligáni začal používat v souvislosti s výtržnickým chováním fanoušků fotbalu (34).

Do této skupiny spadají často také vyznavači stylu skinheads, jejich zastoupení je zde nepřehlédnutelné. Fotbaloví chuligáni vznikali již ze zmiňovaných odvětví skinheads, které zde hrály velkou roli. Návštěva fotbalového utkání znamenala pro vyznavače chuligánství i střet s chuligány soupeřova týmu. Střety jako podnět k útoku na protihráče byly vyhledávané nejen při samotném zápase, ale i před jeho začátkem i po ukončení. Potyčky se odehrávaly i mimo areál utkání, kdekoliv, kde se potkávaly obě strany fanoušků.

Velká agresivita fanoušků byla podpořena ještě nošením zbraní na zápasy. Po zákazu jejich nošení se začaly objevovat po domácku vyrobené jako zbraně prakticky z čehokoliv. Bylo důležité, aby na první pohled nebylo poznat, k čemu bude předmět použit a také jak ho případně schovat před policií. Zbraně byly postupem času propracovanější a rafinovanější, aby dobře posloužily a nebyly při tom odhaleny. Jako základ byly nošeny boty s pevnou podrážkou a kovovou špičkou (známé už z módy skinheads), dále různé zbroušené předměty, aby se s nimi dalo řezat, nebo bodat. Často do souboje bylo použito cokoliv, co původně nebylo jako zbraň míněno, jen to bylo v okolí a nechalo se to použít. Na boj z dálky byly často použity dlažební kostky a dlaždice z rozebraného chodníku, nebo jiné předměty, které lze dobře vrhat. Na boj z blízka byly používány buď zbraně, které měl útočník u sebe s tím účelem, že je použije, nebo cokoliv, co je mohlo nahradit. Vylámané sedačky ze stadionu, prázdné lahve, kusy střepeň, nebo tyče a kůly, to vše se dalo v souboji použít jako improvizovaná zbraň. Příznivci této subkultury football hooligans spoléhali na potlačení identity v davu a byli tak schopní dělat takové činy, které by mimo neudělali. Postupně se z těchto agresivních fanoušků oddělili ti, kteří už na utkání nechodili vůbec za sportovním účelem, ale pouze za účelem vyprovokovat souboj s fanoušky soupeře. Mezi těmito gangy je velká rivalita a mají i svou hierarchii. Jejich postavení určují vítězné, nebo naopak prohrané souboje, také se orientují podle mediálního obrazu o jednotlivých skupinách. Větší fotbalové kluby mohou mít až mnohatisícové skupiny hooligans, kteří chodí na jejich zápasy za účelem vyvolání sporu.

Sympatizování s určitým fotbalovým klubem nebo i s určitou skupinou fotbalových chuligánů bývá někdy zveřejňováno formou grafitů na veřejných místech, ty jsou pak foceny a dávány na stránky klubů, nebo rozšiřovány pomocí vylepování plakátů a samolepek. Časté je také oblečení v barvách týmu, nošení fanouškovských šal a pomalování kůže znaky klubu, kterému fandí, nebo aspoň jeho barvami. U fotbalových chuligánů ale může dojít k tomu, že se fanoušci více identifikují s určitou chuligánskou skupinou, než samotným klubem, kterému fandí.

Mezi typické projevy fotbalových chuligánů lze zařadit výtržnictví a vandalismus v místech, kde projde skupina chuligánů. Agresivní chování vůči týmu protihráčů, jejich

fanouškům i proti rozhodčímu utkání. Ničení fotbalové plochy a snaha na ní vniknout, na zviditelnění bývají použity světlice (33).

Jako příklad fotbalového chuligánství v praxi lze použít článek z internetového fotbalového portálu:

„Vítězství 1:0 nad Hoffenheimem šel reprezentační bek Michal Kadlec oslavit na diskotéku v Kolíně nad Rýnem. Tam narazil na dva příznivce místního 1. FC Köln, kteří ho napadli nejprve slovně a pak i fyzicky. Fotbalista bude muset podstoupit operaci, útočníci už jsou v řešení policie.

Řešit útočné výpady soupeřů, to jde Michalu Kadlecovi výborně. Ale jen na hřišti a s kulatým míčem. S napadením chuligánů znepráteného klubu neměl do tohoto víkendu zkušenosti.

Na diskotéce ho dvojice příznivců Kölnu nejprve slovně urážela, pak ho napadla i pěstmi a zlomila Kadlecovi nos. *"Byl jsem ohromen. Krvácel jsem z nosu, přítelkyně byla v naprostém šoku,"* popisoval 27letý obránce. *"Nic podobného jsem v životě nezažil, ani v Německu, ani v rodné České republice."*

Podle vyjádření policejního inspektora v Kolíně nad Rýnem byli oba útočníci identifikováni a bude s nimi zahájeno řízení. Kadlecův Leverkusen čekají poslední dvě bundesligová kola, o které by vinou těchto incidentů nerad přišel. *"Proti Hannoveru chci hrát, bude-li to možné. Klidně i s maskou,"* řekl Kadlec, který v pondělí podstoupí operaci zlomeného nosu.

Celou situací byl šokován i tiskový mluvčí Bayeru Meinolf Spring. *"Kde to jsme? Je nepřijatelné, aby slušný člověk opouštěl s přítelkyní diskotéku a byl napaden dvěma útočníky,"* čítil se.

Fanoušci Kölnu, ti jsou v Německu proslulí nechvalně. Naposledy zaplnili stránky novin, když na dálnici vytlačili a následně zaútočili na autobus s fandy Mönchenglabachu, se kterými toho dne vůbec nehráli a které jen náhodou potkali na silnici.“

Článek použit z www.fotbalportal.cz vložen Jakubem Sitkem 22.4.2012. Článek svědčí o aktivitách fotbalových chuligánů i mimo stadion (8).

Na českém území se fotbalové chuligánství pojí s fotbalovými zápasy již mnoho let. Z počátku to bylo neorganizované, bez příslušnosti k jakýmkoliv chuligánským skupinám. Patřily sem potyčky protivníků, které byly rozháněny veřejnou bezpečností. Až od druhé poloviny dvacátého století se dalo hovořit o organizovanosti a o „pravém fotbalovém chuligánství“. Základy této české odnože postupně vznikaly dle anglických vzorů, kde má tato subkultura začátky. Velmi často se prolínají skupiny fotbalových chuligánů a skupiny skinhead (33).

Prvotní smýšlení tohoto stylu nemá nic společného s politikou, postupem času se mu ale začal přisuzovat politický záměr, až samotný vznik politiky. Fotbaloví chuligáni se rozdělují na dvě protichůdné skupiny, jedni uznávají a identifikují se s určitou politickou myšlenkou a druzí jí odmítají a potlačují (34).

d) Punk

Základy punkové subkultury jsou v Německu a ve Francii. Hlavní myšlenkou byla vzpoura proti tehdejšímu systému, zvyšující se rozdíl mezi generacemi a nezaměstnanost. Pojem punk prošel změnami a dnes se pojí s posluchači punkrocku a s jejich výstředními názory, stylem oblékání a úpravy image. Tento pojem má velkou spojitost s hudbou a k hudebním skupinám. Její začátky jsou u studující mládeže a u dělnické vrstvy obyvatel. Tento znak je společný také se subkulturou skinhead, kde za její vznik jsou také považováni studenti a pracující mládež v dělnických profesích. Byla snaha promítnout do textů písní problémy a myšlenky mladých lidí.

Dělení etap punku dle Smolíka (2010) :

1. Protopunkové období, polovina šedesátých let – 1967 až 1977

Hudba byla plná energie a sdělení o drsném životě. Melodie byly jednoduché stejně jako rytmus písní. Zvuk kytar byl velmi intenzivní a upravený. Vystoupení byla velmi divoká někdy spojená s ničením nástrojů na podiích. Základy byly spojovány s rockem a rokenrolem. Posluchači této muziky byly spojování s prvním užíváním psychedelických látek. Pro inspiraci punkovým kapelám sloužily skupiny řazené

do stylu mods. Byl zde rozdíl mezi punkem americkým a punkem anglickým. Anglické odvětví bylo určeno především pro dělnickou pracující skupinu posluchačů a americké mělo základy v básních (př. Baudelair, Verlain). Hlavními kapelami touho období byly The Stooges, Blondie, Ramones ovlivnění The Who a The Rolling Stones.

2. Klasické punkové období, 1977 až 1984/1985

Toto období probíhalo hlavně v Anglii a v některých zemích východní Evropy. Hudebníci často hledali inspiraci ve stylu reggae. Byla zde patrná spolupráce „bílých“ a „černých“ hudebníků. Tato agresivní muzika oslovovala mladistvé, kteří pocítovali pocit nudy a nespokojenosti, neuznávali společenské konvence a užívaly vulgárních projevů. Často se jednalo o dělnickou třídu, kterou tato hudba uměla zaujmout, z toho postupem času vznikla punková subkultura. Punk napadal politickou situaci, normy, tradice a pravidla ve společnosti. V tomto období vznikaly už časopisy a publikace zaměřené na tento směr. Ty byly levně tisknuty a tak se dobře dostávaly do mladé populace zajímající se o toto téma. Příznivci punku byli odlišeni i oblékáním a úpravou vlasů, typické byly roztrhané kalhoty, spínací špendlíky v uších a na oblečení a vlasy upravené do bodlin, nebo ostnů. Na koncertech parketu vládl tanec bez jakéhokoliv uspořádání zvaný „pogo“. Punk styl byl oblíben především u mládeže v Anglii a později i v dalších evropských zemích (Československo, Polsko, Německo...). Nejznámějšími kapelami tohoto období jsou Exploited, Sex Pistols, The Clash a další.

3. Postpunkové období, od roku 1985 po současnost

Toto období se dělí ještě na komerční punk a nekomerční punk. Pod pojmem punk se skrývá styl muziky, anarchistické myšlení, konzumace alkoholu a lehkých drog a také punková móda. Tento styl nikdy nechtěl být spojován s násilnostmi, rasismem, ani nacismem. Přesto měli někdy punkeři střety s policií. Toto novodobé období se punk často objevuje v médiích a na trhu je velký výběr kapel, které jsou odnoží punku, ale i samotný „surový“ punk (33).

Punková subkultura se částečně svým myšlením a ideologií mísí s anarchismem zejména v období šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století. Heslo „Peace and love...and no future“ spojuje anarchismus nejen s punkovou subkulturou,

ale i s hippies a subkulturou ekologů. Přímí členové anglické kapely Sex pistols o sobě v textech písní tvrdili, že jsou anarchističtí (6).

Hardcore

Skupina mladistvých uznávající toto odvětví se skládá především z ortodoxních „punkerů“. Je to styl, který se snaží jít proti konzumnímu stylu života, hlásí se k dodržování lidských práv a nenásilnosti. Hardcore se postupem času dělil a tím vznikla velká řada hlavně hudebních odvětví, které mají stejné základy. V textech u písní se často objevují politická témata, vyjádření nesouhlasu s momentální situací, problematika menšin a globalizace. Odpor proti módě a módním trendům, boj proti fašismu a neonacismu je velmi silný a také odmítání sekt.

Hardcore má základ u punku, ale postupem času se i přibližoval k Metalu. Spojení hardcoru a metalu, nebo punku a metalu využívají některé kapaly pro obohacení jejich tvorby (33).

e) Graffiti

Tato subkultura má kořeny v USA v 60. letech a do naší republiky se dostala až na začátku 90. let. V trestním zákoníku je upraveno graffiti jako trestný čin

Graffiti bývají také označovány pojmem Sprejeři. Toto označení plyne z činnosti, kterou vyznavači této subkultury konají. Je to vytváření obrazů a nápisů pomocí barev ve spreji. Skupina sprejerů se označuje jako crews a jednotlivý sprejer je nazýván jako writer (16).

Tento název se dá přeložit jako škrábání, vyškrabávání a psaní.

Tento projev se váže především do městského prostředí, sídliště, opuštěné haly, budovy na okraji měst, podchody, linky MHD, nestřežená místa. Ve vesnickém prostředí výskyt grafitů prakticky není, nebo omezeně. Existují legální místa, kde je možné toto „umění“ vyrábět, bývají to vyhraněné zdi, budovy, podjezdy a podchody ve městech. Vytváření grafitů ale bývá spojováno s adrenalinem, s děláním něčeho

nelegálního, ve spěchu a strachu z přistižení, v rychlosti. Proto se stále objevují výtvoři i na jiných místech, než která jsou legálně uznaná na jejich tvorbu.

Michal Černoušek označil tvůrce grafitů jako lidi s nízkou inteligencí vychovávaných televizí, jejichž rodiče jsou na špatné estetické a mravní úrovni (4).

V dnešní době existuje spousta writerů, kteří se sprejerstvím živí, mají zakázky na svá díla a spolupracují s galeriemi. Jejich tvorba je propagovaná na internetu, ve specializovaných časopisech a dokonce i na výstavách v galeriích. Ze samotných graffiti trochu vystupuje odnož nazvaná street art, která je založena především na vtipných obrazech, reaguje na společnost, není tak agresivní jako graffiti a často jí tvoří pouze hesla.

Mezi sprejery existuje jakási soutěživost v umístování svých děl. Část z nich má i výtvarné vzdělání a proto se mohou někteří považovat za malíře (42).

Úprava graffiti dle trestního zákoníku §257 Poškození cizí věci. V zákoně je citováno takto: „Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“ A doplněno v odstavci 3. : „Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu“ (40).

f) Metal

Metal a jeho hudební stránka je poskládaná z mnoha dalších hudebních stylů, nedá se proto určit přesně co obsahuje, jeho vyčlenění je velmi obsáhlé a složité.

V metalu se odráží temné emoce, je založen na pesimismu a zlu, v textech písní jsou použita negativní politická témata. Cílem je působit na posluchače a vyznavače mysticky a čarodějně, často jsou zde výjevy o ďáblu a satanismu.

Tato subkultura se zakládá na určité symbolice. Celé černé oblečení je základ. Typické jsou dlouhé vlasy i u mužského pohlaví. Kožené, nebo džínové kalhoty

doplněné koženým páskem s ocelovými hroty. Na zápěstí mohou být kožené stahováky a jiné kožené doplňky. Typická je také kožená pevná obuv, mohou být i zvýšené a okované podrážky. Kožené bundy nebo vesty, šátky přes vlasy a velké mohutné doplňky. Na oblečení nejsou výjimkou různé našité znaky nebo hesla, časté jsou motivy lebek, křížů a pentagramů (33).

Je zde jistý rozpor s užíváním drog a alkoholu, jsou dva proudy metalu, jedni tyto látky užívají a drží zase psychotropní látky odmítají.

U nás má metal základ v osmdesátých letech. Jeho příchod navázal na bigbít a rock na našem území. Tato hudba nebyla u nás podporována, bylo usnesení vlády o zábavné hudbě v ČSSR. To produkci omezovala a postupně se snažilo i o její likvidaci. Její tvůrci a posluchači bývali označováni jako protisocialistická mládež. Produkce tohoto stylu byla založena především na hraní převzatých skladeb od známějších a zahraničních autorů. Největší vrchol dosáhla tato subkultura v letech 1987 až 1989. Do českých kapel, které ovládaly tento směr můžeme zařadit například kapelu Citron, Tublatanka, Debustrol, Kern, částečně i Olympic. Zahraniční kapely, které se vztahovaly to této doby a jejichž texty byly často českými kapelami předělávány byly například Deep Purple, Black Sabbath a Depeche Mode (8).

Ve světě byla metalová subkultura známa o něco dříve než na našem území. Je spojována s rokem 1970 a jako průkopnická kapela, která odstartovala metalovou historii je seskupení Black Sabbath. Už od této doby byl metal spojován s mystickou a čarodějnictvím. Vyznavači metalu bývají spojováni s ďáblem a označováni jako jeho stoupenci, poslové (33).

Jednou z odvětví metalu je Black metal, je to tvrdá podoba tohoto žánru. Jeho vyznavači mohou působit až jako sekta. Je to skupina, která netouží po masovém davu příznivců, je spíš uzavřenější. Samotný metal i Black metal již existuje mnoho let a za toto období prochází různými změnami, jeho podstata však zůstává stejná. U Black metalu je pro vyznavače velmi důležitá vizuální stránka. Styl oblékání, a celková úprava zevnějšku je tak osobitá a nenapodobitelná, že dokáže velmi dobře upoutat (42).

g) Emo a Gothic rock

Emo je zkratka ze slova emotivní, emoce, emocionalita.... V posledních letech je u mladistvých na vzestupu, částečně za to mohou média a částečně i dnešní doba. Začátky tohoto stylu jsou směřovány do devadesátých let dvacátého století, kolíbkou jsou spojené státy americké a postupné rozšíření do evropských států. Zpočátku tento styl neměl jasnou hudební scénu, patřila sem veškerá emotivní muzika, která měla kořeny v gothic rocku a punk rocku.

Vyznavači emo stylu jsou hodně orientováni na vnitřní prožívání, vnitřní emoce, deprese, pocity často i suicidální chování a poškozování sama sebe. Je zde typická citlivost na vnější podněty, tato citlivost je až přehrávaná.

Ze zahraničních kapel je tato subkultura ovlivněna My Chemical Romance, Aiden, Burden of Day. Z naší scény se nedá určit kapela, která by byla určena pouze pro posluchače emo stylu. Jsou to ale část hardcorové seskupení s hlubokým intelektuálním a citlivým textem.

Jako identifikace s touto subkulturou je důležitý účes, oblečení, make-up a celkový vzhled. Znaky příznivců emo chlapeckého pohlaví jsou, vlasy učesané na patku, upnuté džíny tmavých barev, placky připnuté po oblečení, na batohu, kdekoliv, častá jsou také saka a vesty, tenisky značky Converse. Mezi touto subkulturou je oblíbené i tetování a časté pearcingy v obličejí. Dívky mají časté barevné doplňky ve vlasech (čelenky, sponky ve tvaru lebek a kostí), na černo nalakované nehty, toto je však patrné i u chlapců (33,42).

Gothic má základy už v osmnáctém století v literární podobě a až v osmdesátých letech dvacátého století má vznik gotická subkultura. První kapely, které rozjely tento styl jsou The Sister of Mercy, Warsaw, Sex Gang Children a další.

Gotikové se projevují výraznou vizáží, černá barva je velmi symbolická jak v oblékání, tak v užívání make-upu. Vzezření má působit hororovým dojmem, temnota, tajemnost, truchlení a ponurost. Typické je kožené oblečení, dlouhé černé kabáty až na zem, kožené šněrovací boty, u dívek černé krajčované šaty a výrazné

šperky. Make-up je výrazný, používají ho obě pohlaví, je zde použité zvýraznění očí a zesvětlení tváře.

Hudba v gothic rocku vznikla z punkrocku, má stereotypní rytmus, jednoduché bicí a basovou kytaru. Samotný gothic rock má pod sebou mnoho odnoží tohoto stylu, například romantický goth, candy goth... Typický je také vztah k záhrobí, krvi, upírství, sexualitě, gothickým architektonickým stavbám latexovému či koženému upnutému oblečení. Symbolika zde také má své místo, obrácené kříže, pentagramy, tetování a pearcingy. Existují specializované obchody na gothic módu a doplňky.

Kořeny této subkultury sahají do Anglie, do klubu Batcave, zde už vznikaly její důležité symboly, které se drží dodnes, rozpuštěné dlouhé vlasy a černé pláště až na zem. Obsahem textů písní, které bylo používání témat zkázy, hororové příběhy a krev. Proto je kolíbkou této subkultury označována právě Anglie, postupem času se ale centrum dění okolo Gothic rocku přesunulo do Německa (33).

h) Taneční scéna

Tato subkultura má základ v trevellelském hnutí, které pochází z Anglie. Bylo to vyjádření nesouhlasu s konzumní společností, tento prvotní styl ale zanikl v šedesátých letech dvacátého století a znovu se začal ukazovat v osmdesátých letech. Tento styl je doprovázen elektronickou hudbou, která se tvoří na mixážních pultech, proto je taky závislý na technickém pokroku. O její vznik se také z části zasloužily digitální zařízení samplety na digitální zvuk, elektroničtí bubeníci a programy v počítači, které dokážou mixovat zvuk.

Do taneční scény se řadí tedy elektronická muzika, která se rozděluje ještě na více specifitějších podskupin, celkově se dříve označovala jako rave, nebo techno. Spadají sem hudební styly jako Acid hause, Acid jazz, Jingle, Breakbeat, D'n'B, Hause, techno, trance a další styly.

Dnešní elektronická muzika je tvořena DJ, který má mixážní pult na gramofonové desky, nebo program na počítači, který pracuje na stejné bázi jako pult. Vzniklá muzika

se produkuje bez pauz jako jednolitý celek, desky se mění tak, aby nebyl poznat přechod z jedné na druhou. Hudební produkce je podporována velkou hlasitostí muziky a blikáním stroboskopových světel.

K této subkultuře se také váže užívání omamných látek a ilegální produkce hudby. Ilegální setkání bývají na opuštěných loukách, letištích, nebo v nepoužívaných halách, platí zde pravidlo žádného vstupu a žádné oficiální nahlášení akce. Tyto setkání často probíhají na cizím pozemku bez oznámení majiteli. Užívání omamných látek je v této subkultuře velmi rozšířené jsou nazývaná taneční drogy a zahrnují především marihuanu pervitin a extázi. Další významný znak je přístup k sexu, je na něj pohlíženo nezávazně.

V této subkultuře probíhá komunikace především pomocí sociálních sítí, internetových stránek a mobilních telefonů (33).

Jako příklad jsou zde uvedeny dvě odnože české taneční scény se svou stručnou charakteristikou:

FREETEKNO

Freetekno se vyznačuje symbolem čísla 23 a spirálou. Je zde patrný cit k přírodě a touha dostat se z uzavřeného města ven na otevřenou krajinu.

Na freetekno party je patrná neorganizovanost, chaotičnost, užívání si okamžiku se všemi vjemy z okolí a svoboda.

Je zde souvislost i z nezákonné činnosti. Krádeže ne těchto akcích nebyly výjimkou. Problémy s policií, s politickou scénou a bojování s nastaveným systémem společnosti. Členové subkultury vnímání mezi sebou jako rodina, kterou spojují zážitky, společné chvíle a společně strávené víkendy na venkovních freetekno akcích (42).

HARDBASS

Hardbass je nová subkultura, která se začala objevovat v posledních málo letech. Do české republiky se dostal ze západních států. Jedná se především o maskulinní záležitost. Nelze ho jednoznačně zařadit pod taneční scénu, protože obsahuje prvky neonacismu a tíhnutí ke krajní pravici proto je docela komplikované ho pod nějaký styl

zařadit. Její členové bývají identifikováni i s jinou subkulturou, často s taneční scénou, fotbalovými chuligány či skinheady.

Jedním z jeho znaků je ale zvláštní styl tance na elektronickou hudbu často s ruskými texty a pouze s heslovitým „zpěvem“. Dalším znakem je vyznávání tohoto stylu na veřejných místech, jako například na náměstích, v parcích, v obchodních centrech. Vyznavači tohoto směru nosí masky, aby jim nebylo vidět do tváře. Snaha tohoto stylu je soudržnost národa, radikálnost v řešení a odmítání hodnot postmoderní doby. Toto odvětví propagují především jeho členové a to prostřednictvím natočených videí vkládaných na internet. Další zdroj, ze kterého se Hardbass dástává do povědomí jsou masmedia. Na základě toho, že o něm mluví tak i informují populaci a nechtěně tím i tuto subkulturu propagují (32).

i) Hip hop styl

Je subkultura, která se neustále vyvíjí a inovuje, je ovlivněna tím, jak je interpretována autory Hip hop hudby. Hip hop je někdy označován, jako Rap toto slovo více vystihuje údernost, přesnost a ohraničenost muziky. Je to subkultura spojující více subkultur najednou, mohou sem spadat členové graffiti i taneční scény.

Je zde patrná hierarchie a řád, žebříček hodnot je postaven nezávislosti, jedinečnosti. Její oblíbenost je hlavně u mládeže (42).

Hip hop styl má kořeny v Americe v jedné New Yorské čtvrti Bronx, kde vznikl více jak před třiceti lety, postupem času se dostal až k nám. Tato subkultura bylo spojení hip hopové hudby a stylu života, jeho vlivy ovlivnily chování mnoha lidí.

Američtí zakladatelé tohoto stylu pocházeli z uskupení s názvem Grandmaster Flash&The Furious Five a název Hip Hop byl poprvé užít Keithem Wigginsnem. Ten měl přezdívku Cowboy a v té době se hip hop ještě označoval pojmem rap.

Pod názvem hip hop má být skryto pochodování vojáků, rytmičnost opakování těchto dvou slov má stejný zvuk jako vojenský pochod.

Hip hop jako styl života je spojen z pěti částí, které má člověk mít. Je to děláni DJ, MC, beatbox, break dance a graffiti. To jen potvrzuje, že hip hop v sobě může mít členy i z jiné subkultury, je to velmi široký styl.

Za vznikem této subkultury stojí nerovnost lidí s bílou pletí a s černou pletí. V prvotních textech je toto téma často zmiňované. Z muziky je cítit naštvání a bojování o lidská práva. Dnešní podoba je prvotní ideologii hodně vzdálená. Dnes na prosazování a rozšiřování tohoto stylu má vliv především móda, zlaté řetězy, značkové boty, svalnatá těla, násilí, zbraně a laciné ženy. Starší vyznavači tohoto stylu jeho dnešní podobu označují jako povrchní, vyvažují to pouze tvůrčí a nadaní skladatelé.

Postupem času jak se hip hop vyvíjel, tak se promíchal s různými jinými styly muziky. Byl ovlivněn funkem, disco muzikou a třeba i soulem (13).

Se stylem Hip hop se velmi úzce spojují skateboardisté. Ti jsou výrazni svým typickým oblékáním. Pro toto oblečení je výrazné nošení širokých volných kalhot, které umožňují pohodlí a volný pohyb na skateboardu, volná značková trička, která jsou na hrudi zdobená buď velkým nápisem značky od které jsou vyrobená, nebo je tam umístěn obrázek znázorňující styl graffiti, mikiny s kapucí a s kapsou na břicho mají také často výrazný obrázek na přední straně, tenisky výrazné a mohutné také aby bylo vidět, od jaké značky jsou vyrobeny a na hlavách kšiltovky s rovným kšiltem. Kšiltovky jsou velmi typické pro samotný Hip hop styl (27).

2 Cíl práce

Hlavní cíl:

Zjistit s jakými znaky subkultur se mladiství nejvíce identifikují.

Dílčí cíle:

Zjistit, v čem je samotné vliv některé subkultury zasáhl.

Pro cíl mé bakalářské práce byly zvoleny dvě výzkumné otázky.

Výzkumné otázky :

Jaký význam přikládají mladiství ke stylu oblékání?

Má vliv na identifikaci s vybranou subkulturou styl muziky?

Definování pojmů z výzkumné otázky:

a) Styly oblečení (móda)

Móda odráží vkus jednotlivce, je důležitá pro hodnocení a porovnávání vzhledu, je to jev, který je ovlivněn masmedii. Snaha každého je být nenapodobitelný a jedinečný. Je to hodnota, která velmi rychle a často podléhá změnám. Každé období mělo svůj typický styl. Velký vliv měla i zrovna populární hudba, která ovlivňovala nejen styl oblečení, ale například také styl a úpravu účesu (17).

b) Styly muziky (žánry)

Všechny styly hudby na člověka nějakým způsobem působí, jsou zde důležité aspekty, které mají velký vliv na osobnost. Především se jedná o texty písní, rytmika

a údernost a také melodie. Tvrdá rocková muzika působí jinak, než uklidňující relaxační skladby (11).

Muzika může často soužit i jak určitý boj, nebo obrana proti společnosti. V dnešní době existuje velké množství stylů a žánrů, které se někdy i velmi špatně dají definovat, nebo někam zařadit (42).

3 Metodika výzkumu

K zodpovězení výzkumných otázek byl zvolen kvalitativní výzkum. Údaje byly získávány pomocí polostandardizovaných rozhovorů s vybranými respondenty. Respondenti byli získáni také za pomoci metody sněhové koule. Data, které vyšla, byla zanalyzována. Pro přehlednost byly shrnuty a roztrženy do tabulek.

+ Příloha 5 Vzorové otázky do rozhovoru

Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum slouží k odhalení jevů a skutečností, jejich vlastností a funkcí. Jedná se především o jevy sociální a sociálně psychické. Snaží se pochopit smysl jednání subjektů, odkrýt souvislosti mezi jevy a jejich vzájemné vztahy. Cílem kvalitativního výzkumu je sestavit popis nebo konstrukci daného jevu. Jeho výsledek není statisticky, ani matematicky zpracovaný. Má sloužit k zachycení důležitých informací o vztazích a jejich dynamice, specifika jejich fungování, délku trvání (37).

Účelem je zhodnotit a pochopit jevy ve společnosti. Pochopit jak tyto jevy chápou dotazované osoby, jaký na ně mají názor, jak je prožívají a reagují na ně. Jak chápou a prožívají sociální situace. Úkolem tazatele je zjišťovat tyto informace vyptáváním, pozorováním. Data z výzkumu se shromáždí a zanalyzují výzkumníkem. Tyto informace se nejčastěji získávají dvěma způsoby, pozorováním a prováděním rozhovorů (38,36).

Kvalitativní metoda může být považována za alternativní metodu pro sběr dat do výzkumu. Kvalitativní metoda zahrnuje celkový průběh výzkumu a je tak vhodná jako doplnění kvantitativního výzkumu i jako metoda stojící samostatně (2).

Otázky v kvalitativním výzkumu se v průběhu zkoumání mohou měnit a dotvářet, z tohoto důvodu může být někdy označován jak výzkum pružný. Tazatel hledá informace, které by mohly být užitečné při vypracovávání výzkumných otázek. Data do výzkumu se analyzují a sbírají současně. Kvalitativní výzkum se provádí přímo

v terénu, je zde kontakt s respondenty. Má získat informace z dané oblasti, pochopit problém a jeho způsobení, snaží se pochytit vše důležité (12).

Polostandardizovaný rozhovor

Polostandardizovaný rozhovor spadá do techniky dotazování. U polostandardizovaného rozhovoru se jedná o dotazování s připravenými okruhy otázek, které jsou při rozhovoru stěžejní, ale jsou doplněny o otázky, pro danou situaci potřebné, důležité, hodí se do daného okruhu. Je to metoda, pro kterou je stěžejní výpověď respondentů (37).

Tento typ rozhovoru má dané schéma, které je pro tazatele závazné, toto schéma lze vyjádřit pomocí určených okruhů otázek. V průběhu rozhovoru je možné zaměňovat pořadí otázek. Je určeno jádro otázek, které je potřeba dodržet, aby bylo zajištěno, že se zodpoví na všechny okruhy otázek.

Prostředí na provádění polostandardizovaného rozhovoru není zcela dané. Může se provádět ve standardizovaném prostředí i v prostředí blízkému okruhu dotazovaných otázek (22).

Charakteristika výzkumného souboru

Cílovým souborem byli mladiství (lidé ve věku od 15 do 18 let). Tento cílový vzorek byl vybírán účelově. Soubor respondentů byl vybrán na základě přítomnosti výrazných znaků, podle kterých se dala identifikovat možná přítomnost určité subkultury. Výzkumný vzorek byl tvořen patnácti mladistvými.

Na získání dat potřebných k zodpovězení daných výzkumných otázek byl použit polostandardizovaný rozhovor se zaměřením na otázky týkající se problematiky subkultur, znalost subkultur, ovlivňování stylem muziky a stylem oblečení. Tyto rozhovory byly prováděny s předem připravenými okruhy dotazování a případnými

dílčími otázkami. Na zachycení veškerých informací bylo použito nahrávání celé délky rozhovoru na diktafon a následný přepis rozhovorů. Bylo tak možné lépe s rozhovory pracovat.

Nahrávání rozhovorů s respondenty bylo prováděno především v kavárnách a na místech, kde je větší pohyb lidí například na náměstí. Nahrávání probíhalo tak, aby nebyla narušena anonymita respondent. Ti jsou v práci označeni pomocí zkratk R1-R15. Respondentům bylo vysvětleno, za jakým účelem se rozhovory provádí a kde budou zveřejněny. Nahrávalo se pouze se slovním souhlasem.

Do rozhovorů bylo zapojeno nejvíce lidí ve věku sedmnácti let.

4 Výsledky

2.1. Výsledky

Získaná data z rozhovorů jsou roztríděna a zařazena do tabulek. Informace zde byly zaříděny do kategorií a potom zpracovány.

Tabulka 1 – Základní charakteristika souboru respondentů

Respondent	Pohlaví	Věk
R1	muž	18
R2	žena	16
R3	žena	17
R4	žena	18
R5	muž	16
R6	žena	17
R7	žena	17
R8	žena	18
R9	žena	16
R10	žena	18
R11	žena	17
R12	muž	17
R13	muž	18
R14	muž	17
R15	žena	17

Zdroj: Vlastní výzkum

V tabulce jsou zaznamenány identifikační údaje respondentů. Výzkumný vzorek tvoří deset dívek a pět chlapců. Věkové zastoupení je tři respondenti ve věku šestnáct let, sedm respondentů ve věku sedmnáct let a pět ve věku osmnáct let, věková skupina patnáctiletých není zastoupena.

Tabulka 2 – Důležitost a ovlivnitelnost stylu oblečení

	počet odpovědí	
	ano	ne
Ovlivňuje je ve výběru oblečení styl muziky?	12	3
Přikládáte stylu oblečení velkou důležitost?	14	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Jeden okruh otázek byl zaměřený na to, zda mladistvé ve výběru oblečení ovlivňuje styl muziky, který poslouchají. Odpovědi na tuto otázku byly především kladné, většina respondentů uvedla, že je pro ně jejich styl oblékání velmi důležitý a že je i ovlivněn stylem muziky, který preferují. Těchto odpovědí bylo dvanáct. Menší množství dotázaných uvedlo, že oblečení pro ně není hlavní, že je nedůležité. Uváděli, že „neřeší“ co si oblékají a že nad touto otázkou nikdy nepřemýšleli. Tato odpověď se objevila třikrát. Část respondentů, kteří ve výběru oblečení muzika ovlivňuje uvedla, že si dávají na vzhledu více záležet, když jdou někam poslouchat muziku (na koncert, ne diskotéku, do klubu). Také zazněl názor, že je oblečení velmi důležitou složkou, ale oblékají se jinak podle toho, jestli jdou do zaměstnání, nebo do školy.

Jako příklad na otázku: Vybíráš si oblečení podle stylu muziky, co posloucháš? Bylo v jednom případě uvedena tato odpověď: „ R2: *No neřekla bych, že si úplně nevybírám oblečení podle stylu muziky, ale dycky si ho k tomu stylu muziky jakoby přizpůsobím. Že si koupim jako nějaký jednoduchý oblečení a pak si ho upravim podle sebe.*“

Další položená otázka týkající se stylu oblečení byla pokládána ve znění, jakou důležitost přikládají respondenti při výběru stylu oblečení. Tato otázka byla až na jednu výjimku zodpovězena kladně. V odpovědích na tuto otázku často zaznívalo, že je pro dotazované důležité, aby se ve vybraném oblečení cítili pohodlně a bylo jim nošení příjemné.

Tabulka 3 – Místa kde respondenti nejvíce shánějí své oblečení

	speciální obchody	second handy	internet	běžné obchody	výměna
Kde respondenti shánějí toto ovlečení?	5	1	5	3	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Doplňující otázkou ke stylu oblékání byla část, která se zajímala o to, kde respondenti shánějí své ošacení, zda mají oblíbená místa, případně mohli uvést i oblíbené obchody, kde rádi nakupují. Velmi častou odpovědí na otázku, kde shání oblečení bylo uvádění internetu a konkrétních internetových obchodů.

Mezi oslovenými bylo i pár jedinců, kteří uznávali pouze jednu značku oblečení a do tohoto obchodu chodili nakupovat, případně více značek, které ale vyrábí stejný styl oděvů.

Příklad odpovědi na otázku, kam chodí nakupovat svůj styl oblečení: „R11: *Jo na městě třeba snoubič, do písů, tenplu, nebo kvíns shop přes net.*“

V dotazníku byla pokládána i otázka, která se zaměřovala na to, zda mají respondenti oblíbenou barvu oblečení, případně proč tu co si vybrali. U této otázky bylo přibližně u poloviny dotázaných v odpovědi, že barva oblečení pro ně není důležitá, že je důležitější celkový styl. U druhé poloviny byly často vyjmenovány oblíbené barvy a na jejich důležitost byla kladená velká váha.

Uvedené příklady, toho, jak bylo odpovídáno, zda mají dotazovaní oblíbenou barvu, případně jakou. : „R11: *Barvi mi sou celkem jedno, hlavně aby to bylo hodně pohodlný. Hlavně značky.*“

Druhý příklad odpovědi : „R15: *Tak určitě, nosím jenom černou a vlasy mam taky černý, jak můžeš vidět. A jinou barvu vlastně ani nemám v šatníku.*“

Jaký význam přikládají mladiství ke stylu oblékání? Z výsledků této práce plyne, že mladiství ke stylu oblékání přikládají velký význam.

Tabulka 4 – Porovnání toho, kolik respondentů preferuje určitý hudební styl a současně se řadí do nějaké skupiny

	počet těchto odpovědí	
	ano	ne
Preferujete určitý hudební styl?	15	0
Řadíte sami sebe do nějaké skupiny?	12	3

Zdroj: Vlastní výzkum

Na zodpovězení druhé výzkumné otázky byl v rozhovoru zařazen okruh, který se zabýval tím, zda mladiství preferují určitý hudební styl, kam tuto muziku chodí poslouchat, jestli je pro ně důležitá hudba a také zda oni sami sebe řadí do určité subkultury, nebo skupiny lidí se stejným zájmem.

Z této tabulky je patrné, že všichni dotázaní uvedli, že mají oblíbený styl muziky. Někdy neuvedli přímo styl hudby, ale jen kapely, které zastupují jimi vybranou oblíbenou muziku.

Příklady odpovědí na otázku zda preferují nějaký hudební styl byly zaznamenány na ukázkou tyto odpovědi: „R5: *No já nevím, ta muzika, to není zas až tak jako důležitý, ale mam rád pár kapel a hlavně jako punkových, to jsou prostě věci tvrdý, je to dobrý, je to od srdce, prostě ty lidi tam zpívaj pravdu. No je to prostě dobrý no.*“ A druhá ukáзка: „R14: *To určitě, to máme spíš jako oblíbený kapely, než oblíbenej styl.*“

Druhá otázka v tabulce znázorňuje počet dotázaných mladistvých, kteří se sami řadí do určité vyhraněné skupiny, nebo samotné subkultury. Je zde patrné, že většina respondentů se cítí být členem určité skupiny.

Příklad odpovědi na otázku, zda se respondent cítí být členem nějaké skupiny.:
 „R6: *No tak já se scházím hodně s těma teknařema, jak chodím na ty akce a takhle. Přátelé jsou taky teknaři, takže asi jo.*“

Tabulka 5 – Kam nejčastěji chodí muziku poslouchat

	koncerty, kluby	doma	diskotéky	internet	festivally
Kam tuto muziku chodí poslouchat?	5	4	2	3	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Předchozí tabulka ještě byla rozvedena o otázku, kam nejčastěji chodí mladiství poslouchat jejich oblíbený styl muziky. Hodně byl poslech muziky spojován také s tím, že jí respondenti vyhledávají spolu s vrstevníky, se svou skupinou přátel. Z odpovědi je patrné, že poslech muziky a pobyt s „partou“ spolu v hodně případech přímo souvisí. Další častá odpověď byla poslech hudby doma.

Příklad odpovědi na otázku, kde dotazovaný poslouchá svou oblíbenou muziku:
 „R2: *No tak určitě doma, mam stažený i koupený spoustu cédéček a tak no.*“

Tabulka 6 – Co je pro respondenty důležitější, zda styl muziky, nebo oblečení

	oblečení	muzika	na stejné úrovni
Je důležitější styl muziky, nebo oblečení?	2	5	7

Zdroj: Vlastní výzkum

Jedna z posledních otázek byla zaměřena na to, zda jsou respondenti schopni rozpoznat co je pro ně samotné více důležité, zda styl oblékání, nebo styl poslouchané muziky.

První hodně zastoupenou skupinu tvořili respondenti, kteří uváděli, že je pro ně více důležitá muzika.

Příklad odpovědi na tuto otázku.: „R4: *Tak ta muzika určitě, protože ta je jako víc dostupná, oblečení k tomu musí bejt, ale ta muzika ta je nejdůležitější.*“

Druhá odpověď která zazněla nejčastěji byla taková, že styl muziky a styl oblékání spolu souvisí, nebo jsou tyto pojmy vnímány jako propojené.

Další příklad odpovědi.: „R2: *Tak myslím, že je to všechno tak nějak propojený, že jako ten styl toho oblékání jakoby k tej hudbě patří. Spíš jako chci dát najevo, že tu hudbu mam prostě ráda tím stylem oblékání.*“

Jako třetí možnost odpovědi zaznělo oblečení, to bylo ale zastoupeno pouze ve velmi malé skupině dotázaných.

5 Diskuze

Subkultury ve společnosti nejsou novodobou záležitostí. Je to jev, který se vyskytuje i na českém území již mnoho let. Proto jsem se rozhodla zpracovat bakalářskou práci právě na toto téma. Téma subkultur a různě orientovaných skupinek ve společnosti mi připadá velmi zajímavé a stále aktuální. Ve společnosti stále přibývá nových skupin, které k nám přicházejí za zahraničí, nebo se na našem území dotváří a formují.

Práce je zaměřená na věkovou skupinu mladistvých. Výběr cílové skupiny v rozpětí patnáct až osmnáct let byl zcela účelný také z důvodu psychických procesů v tomto období. Je to období, které je velmi pestré a plné podnětů. Mladiství jsou vnímaví k okolí a ke všemu co na ně působí. V literatuře se toto období popisuje jako převrat, bojování proti všemu zastaralému, zaběhlému, nudnému. I to některé osoby v tomto věku může vést k tomu, že vstoupí do určité skupiny, chtějí se odlišovat a bojovat proti názoru společnosti. V tomto období je také velký rozvoj abstraktního myšlení a tím pádem mohou nastat i představy, že jen jejich ideologie je ta správná a proto jí vyznávají (20).

Toto období je také známé jako druhé období vzdoru, kdy se mladiství snaží prosazovat svůj názor a neuznávají moc autority. Nastupuje snaha se osamostatnit a postupně se odpoutávat od rodičů. Erikson do tohoto období řadí velký zmátek v myšlení jedince. Utváření dospělé a vyrovnané osobnosti musí projít tímto obdobím bez narušení, jinak je možné, že se v tomto období zasekne v psychickém vývoji a tu „opožděnost“ si ponese dále do dalšího vývojového období. Macek popisuje toto období také jako nejdůležitější ve vytváření vlastní identity jedince, ostatní následující a předchozí stadia označuje za méně podstatné. Ale současně uvádí, že nelze na toto období nahlížet odděleně od předchozích stádií, protože ty dávají základ tomu, jak toto období bude probíhat, jak ho budou jedinci zvládat (20,5).

Výběr tématu byl také účelně zvolen, subkultury jsou záležitostí, která je i v dnešní době velmi populární a je viditelná všude v okolí. Subkultura není záležitostí poslední doby, ale je to jev, který je pozorován již dlouhou dobu. Zároveň se ale dozvíme o tom, že teprve od minulého režimu je tento jev zkoumán a pozorován, dříve se tímto tématem nikdo nezabýval, proto také neexistují data, která by potvrzovala, nebo vyvracovala existenci určitých společenství, která se odlišují od středového názoru populace výrazně jiným chováním, oblékáním, názory, nebo rituály. Dle odborníků je také normální stav, kdy v jednotné společnosti je tvořena další menší ukrytá společenství. Je to normální stav zdůvodňovaný tím, že není možné, aby veškerá populace měla stejné postoje a stejné názory. V každé společnosti existují skupinky, které mohou vznikat i nezáměrně, tvoří je členové právě se stejným názorem, vidinou budoucnosti a současnosti, odlišní ve vnímání různých událostí a podobě (26,33)

První tabulka ve výzkumu zaznamenává pouze charakteristiku výběrového souboru, tato tabulka rozděluje respondenty do kategorií podle pohlaví a podle věku. Jsou zde více zastoupeny ženy. Při věkovém rozčlenění vychází jako nejpočetněji zastoupena skupina sedmnáctiletých mladistvých.

V druhé tabulce jsem se zaměřila na srovnání odpovědí u dvou otázek. První byla zaměřená na to, zda respondenty ve výběru oblečení ovlivňuje hudba a druhá zjišťovala, jestli je oblečení pro mladistvé důležité. Odpovědi získané z první otázky byly vypovídající o tom, že oblečení mladistvých je závislé na stylu hudby, který poslouchají. U Smolíka nalezneme u subkultury punk v oblečení popsané výrazné oblečení, kostičkované vzory, těžké boty, bundy z rifloviny, použití různých nášivek a odznaků na oblečení a dozdobení celkového vzezření pomocí pyramid a spínacích špendlíků. U hudby v té samé subkultuře nalezneme příklady hudby, kterou tito jedinci poslouchají. Je zde uvedeno i mnoho kapel, které hrají tuto muziku. Je zde naznačena propojenost mezi hudbou a oblečením. Často vyznavači určitého stylu hudby nosili oblečení, které nosil například výrazný člen jimi oblíbené kapely a tak se toto oblečení dostalo mezi běžnou populaci a v povědomí se spojil určitý styl oblékání s určitou hudbou. Vladimír 518 zastává podobný názor jako Smolík. Ve své knize Kmeny uvádí

u Hip Hop stylu také výrazné oblečení typické volným střihem kalhot, plandavá trika s velkým nápisem na hrudi, mikiny s kapucí a značkové boty. Také uvádí styl hudby poslouchané vyznavači Hip Hop stylu, její autory na českém i zahraničním území. Přesně toto oblečení a tento styl hudby jsou spojeny jen v jedné subkultuře a pro jinou již nejsou typické. Z názoru obou těchto autorů je patrná propojenost, někdy i neuvědomovaná mezi těmito dvěma ukazateli. Potvrzuje se tak výsledek, který vyšel z odpovědí respondentů v Tabulce 2 (33,42).

Doplňující otázka k předchozímu okruhu byla položena tak, aby mladiství uvedli, kde shánějí své oblečení. Na tuto otázku jsem zaznamenala různé odpovědi jak u dívek a u chlapců. Chlapci často uvedli, že je pro ně oblečení důležité, ale více jej neřešili. Často ani neměli oblíbená místa, kde ho shánějí. Na druhé straně u dívek byly odpovědi často velmi rozsáhlé. Oblečení pro ně bylo velmi důležité téměř ve všech případech, dívky se velmi přesně vyjadřovaly, kde ho nakupují, jak si ho upravují, mění s kamarádkami a podobně. Je tedy patrné, že dívky mají větší vztah k vnější úpravě než chlapci a také to mají více promyšlené. Podle mého názoru se toto děje nejen v období dospívání, ale po celý život. V literatuře je uváděno k období adolescence výrazné chování ve smyslu hledání si budoucího partnera do života. U dívek lze znamenat i takové chování, kterým se snaží partnerovi zalíbit pomocí vizáže. Chlapci hledají partnerku pomocí nadvlády, moci, síly, ochrany. Dá se proto usuzovat, že je to normální jev, který se dal z hlediska genderového rozdělení společnosti předpokládat (18).

Další zkoumaný okruh práce se zaměřil na to, zda v tomto věku mají respondenti oblíbený styl poslouchané muziky a současně srovnával odpovědi na otázku, jestli se dotázaní řadí do nějaké subkultury. Z výsledků je patrné, že oblíbenou hudbu určil každý respondent a zařazení sebe sama do vyhraněné skupiny, nebo subkultury většina. Na tento výsledek se lze dívat z pohledu, že každý, kdo si připadá být členem nějakého společenství má svou oblíbenou hudbu. Tyto výsledky jsou totožné s tvrzením Hedbigge. Ten uvádí, že pro každou subkulturu lze nalézt určitý styl hudby a lze jednoduše zařadit, kam by určitý respondent mohl patřit. Dle mého názoru je toto také opravdu možné,

jen je potřeba se zaměřit ještě na skutečnost, zda to tak cítí i ta osoba. Příslušnost k subkultuře není totiž pouze o hudbě, ale i o vnitřním přesvědčení, znalostí té dané skupiny, znalost jejích rituálů, její historie a podobně (11). Nebyl žádný respondent, který by se někam zařadil a při tom neuvedl, hudbu, která je pro ně důležitá, kterou poslouchá. Pokud je respondent v určité subkultuře, tak je vždy možné najít styl hudby, který daná skupina preferuje, který je pro ni typický.

Doplněním těchto otázek je Tabulka 5. Zde je podle odpovědí roztříděno, kam mladiství chodí poslouchat muziku. Bylo uvedeno pět různých míst, které mladiství jmenovali. Pokud se podíváme na data do této tabulky, uvidíme, že jsou více zastoupená místa, kde mladý člověk není sám, ale je obklopen dalšími lidmi. Jako příklad jsou nejčastěji zmiňované koncerty, nebo návštěvy různých klubů. Druhá skupina obsahuje odpovědi, které jsou více zaměřené na poslech hudby doma. Při rozhovoru bylo patrné, že i doma je tento poslech spojen se společností vrstevníků. U několika odpovědí jsem zaznamenala, že bylo zmíněn poslech doma, ale společně s kamarádkami, nebo sledování hudebních klipů na internetu s kamarádem. Proto tyto odpovědi přiřazuji také do okruhu, který tvoří místa, kde lze poslouchat muziku společně s „partou“. Zvláště pro toto období je typické konání veškeré činnosti ve skupině. Literatura uvádí srovnávání se skupinou vrstevníku do tohoto období jako důležitý faktor při začleňování jedince do společnosti. Je důležité být přijat mezi vrstevníky, mladiství si toto uvědomují a někdy i nevědomě se o to snaží (18).

Bylo zajímavé zjišťovat, co má větší význam v životě mladistvých, zda druh oblečení, nebo druh hudby. V rozhovoru byla takto položená otázka. Překvapivé bylo zjistit, že pouze dva dotazovaní přikládají větší význam oblečení. Očekávala jsem vyrovnané výsledky, ale tato data poukazují na to, že muzika opravdu ovlivňuje mladistvé více. Odpověď muzika zazněla pětkrát a odpověď, že řadí oba tyto pojmy na stejnou úroveň, byla uvedena u sedmi dotazovaných. Ptala jsem se ještě, proč je to pro mladistvé důležité. Nejčastěji zazněla odpověď, že jejich výběr právě muziky/oblečení byl ovlivněn partou kamarádů. Další odpovědi byli také zajímavé, například, že si danou muziku vybrali podle textů písní, že se ztotožňují s názorem

autora, který píšně tvořil, tyto odpovědi však nebyly tak časté. Podle Nakonečného motivace k určitému stylu chování závisí také na tom, zda tímto chováním chceme dosáhnout nějakého cíle. To by se přeneseně na skupinu mladistvých dala pochopit tak, že se nechávají ovlivnit ve výběru muziky společností, partou kamarádů za účelem aby byli i nadále součástí oné party a nevypadli tak z pomyslného kruhu, nebo aby se nedostali na jeho okraj. Je totiž normální lidskou vlastností snažit se patřit do určitého společenství. Být součástí něčeho a nechat se tím ovlivňovat a současně i být tím kdo ovlivňuje (25).

V rozhovoru byla položena i jedna otázka která se nechá zařadit do otázek vědomostních, nebo otázek které zjišťují všeobecný rozhled. Jednalo se o otázku, která byla položena hned v úvodu rozhovoru. Ptala jsem se mladistvých zda mají představu o tom co znamená pojem subkultura. Část mladistvých aspoň v základním vymezení věděla, že je to skupina osob například se stejnými zájmy, odlišující se od společnosti svým jednáním, vizáží, nebo i již mnohokrát zmiňovaným stylem muziky. Někteří dotazovaní ale tento pojem neznali, přesto byli schopni si odvodit jeho význam.

Z těchto dat lze odpovědět na výzkumné otázky a hlavní a dílčí cíl práce. První výzkumná otázka se zaměřuje na to, jaký význam přikládají mladiství ke stylu oblékání. Podle dat z druhé tabulky lze odpovědět, že použití respondenti z většiny jsou ve skupině, která stylu oblečení přikládá velkou důležitost. Pouze jeden odpověděl, že ne. Pokud se podíváme ještě na šestou tabulku, tak můžeme vidět, že pouze dva dotázaní uvedli důležitost oblečení jako hlavní. U této otázky měli možnost si vybrat mezi oblečením a muzikou. Pokud porovnáme tyto dvě data, tak můžeme tvrdit, že pro mladistvé je oblečení důležité, ale muziku upřednostňují. To už trochu odpovídá na druhou výzkumnou otázku. Ta měla zjistit, jestli má vliv na identifikaci s vybranou subkulturou styl muziky. Ze získaných informací lze říci, že ano. Všichni dotázaní uvedli preferenci nějakého hudebního stylu a většina z nich uvedla, že se může zařadit do nějaké skupiny.

Dílčí cíl práce byl zjistit, v čem samotné respondenty vliv některé subkultury zasáhl. Odpověď na tento cíl práce bylo složité zjistit u těch respondentů, kteří

se k žádné subkultuře neřadili, nebo neinklinovali k výraznějším názorům. U těchto dotazovaných lze říct, že nepocítily vliv subkultury sami na sobě a tudíž ani nelze prokázat zda je ovlivnila. U respondentů, kteří sami sebe přiřadili do určité subkultury bylo prokazatelnější, že její působení je ovlivnilo.

K zodpovězení tohoto cíle pomohly odpovědi na výzkumné otázky a také samotné odpovědi respondentů na otázky v rozhovoru.

Jak již bylo řečeno, největší důležitost přikládají dotázaní mladiství stylu muziky, z toho lze usoudit, že právě muzika je to co je ovlivnilo. Respondenti také často uváděli přímo žánr hudby, nebo dokonce vybrané kapely. Důležitost poslouchané muziky řadili na první místo.

A hlavní cíl práce, zjistit s jakými znaky subkultur se mladiství nejvíce identifikují. Odpověď na hlavní zvolený cíl lze také nalézt v odpovědích na výzkumné otázky. V rozhovorech bylo zjišťováno, ke kterým subkulturám se mladiství sami řadí, jakou důležitost pro ně subkultura představuje a co je případně ovlivnilo ve výběru, či co je pro ně samotné důležité.

V dotazníku bylo zjišťováno, s jakým znakem se mladiství nejvíce ztotožňují, jaký znak je pro ně ten hlavní, důležitý. Nejčastější odpovědí byla zmiňovaná muzika, nebo kombinace toho jak se prezentují pro ostatní stylem oblečení v kombinaci se stylem muziky. Jiné znaky mladiství uvedli pouze v ojedinělých případech. Tyto odlišné odpovědi se týkaly především vyznavačů těch skupin, kde není prvotní styl hudby, ani styl oblečení, ale největší důležitost je mentalita subkultury. Jeden respondent, který sám sebe v otázce zda si myslí, že spadá do určité subkultury jednoznačně označil jako „fotbal ultras“ uvedl, že hlavní je pro něj fotbalový klub a jako další lze označit symboliku kombinace klubových barev.

U respondentů, kteří se zařadili do určité subkultury, byla položena ještě otázka, zda znají historii této subkultury, nebo zda aspoň neví, kdy vznikla. U této otázky téměř všichni respondenti nebyli schopni odpovědět. Někteří se snažili uvést aspoň vznik, ale bylo patrné, že tyto informace pro ně nejsou důležité a nepřikládají jim při výběru subkultury velkou váhu.

Znaky subkultur, s kterými se mladiství nejvíce identifikují, podle tohoto průzkumu jsou ty, které jsou výrazně viditelné, nebo jinak patrné. Je možné, že povrchnost vyznávané subkultury souvisí s věkem dotazovaných respondentů. U starší věkové skupiny se dá předpokládat, že si budou členství v subkultuře vybírat spíše podle jejího postoje, názoru na společnost, nebo významných osobností, které byly členy subkultury.

Ve výzkumu bylo zjištěno, že mladiství jsou velmi „povrchní“ při řazení se do určité subkultury. Nejvíce se identifikovali se stylem muziky a podle něj se dokázali sami sebe zařadit mezi příznivce subkultury. Nepotřebovali ani znát historii subkultury její ideologii nebo ostatní více zásadní ukazatele s tím spojené. To ukazuje na to, že jejich tíhnutí k určitému stylu nemá často takovou hloubku a v podstatě by se jednoduše dalo říct, že věří něčemu, o čem nemají základní informace.

To ukazuje na skutečnost, že mladiství potřebují pro toto bouřlivé období něco, kde se mohou vybit a s čím se mohou identifikovat. Prakticky se ale identifikují jen se základními znaky a nejdou do hloubky. Smolík k tomuto tématu uvádí, že mladiství potřebují tíhnout k určitým normám, k životnímu stylu a ke specifitějším způsobům chování. Uvádí ale také to, že je možné srovnávat chování mladistvých i chování dospělých ve stejných situacích. Moje práce byla ale zaměřena pouze na mladou věkovou skupinu, tak toto tvrzení nemohu z výsledků práce ani potvrdit, ani vyvrátit. Můj názor je ale takový, že dospělí lidé pokud, vstoupí do určité subkultury, nebo pokud se cítí být jejím členem, tak znají lépe její historii a neupínají se pouze na základní rysy (33).

6 Závěr

Pro tuto práci jsem si vybrala téma Postoje mladistvých k vybraným subkulturám a snažila jsem se pomocí výzkumu zodpovědět otázky, zda mladiství přikládají význam ke stylu oblékání, který nosí a zda se identifikují s některou subkulturou pomocí stylu muziky.

Teoretická část je věnovaná vysvětlení pojmů, které byly potřebné pro praktickou část a vysvětlení a popsání samotných vybraných subkultur. Na našem území je velké množství subkultur, proto nebylo možné postihnout v této práci všechny. Proto byly vybrány pouze ty, které mají delší historii a jsou tak obecně více v povědomí širší veřejnosti. Další hledisko pro výběr právě těchto subkultur bylo to, že jsou to četnější skupiny, s různou věkovou strukturou a mohou tak mít i příznivce právě i ve skupině mladistvých.

Teoretická část byla postavená na polostandardizovaném rozhovoru, který byl prováděn s vybranými respondenty.

Z výzkumu vyšly takové informace, že pro mladistvé je jako nejdůležitější aspekt muzika, nebo kombinace muziky a oblečení. Překvapivé byly výsledky u otázky, která se zaměřila na to co je pro mladistvé důležité. Jednoznačnou odpovědí byla muzika, nebo kombinace muziky a stylu oblečení. Tento fakt mi připadá velmi podstatný. Dá se tedy usuzovat, že na muziku je přikládán v tomto období života velký důraz a je tak i určitým činitelem, který může ovlivňovat, nebo i podporovat názory a myšlení mladých jedinců. Měl by se proto na styl muziky klást větší důraz, zvláště pak na texty a názory, které se pomocí muziky její interpreti snaží sdělit.

Předpokládám, že tato práce by mohla být prospěšná zejména těm kteří se o tuto problematiku zajímají, nebo jejichž cílovou skupinou jsou právě mladiství. Nemyslím tím jen učitele, ale také pracovníky v nízkoprahových centrech, vedoucí volnočasových aktivit a pracovníky v kroužkách a družinách.

Pokud by se podobné téma zpracovávalo znovu, bylo by zajímavé porovnávat, jaké názory mají mladiství a jaké názory má například generace jejich rodičů. Bylo by totiž zajímavé vidět tento problém z více úhlů pohledu a porovnat výsledky v čem by se názory nejvíce shodovaly a v čem by naopak byly nejvíc rozdílné.

7 Seznam informačních zdrojů

1. ADORNO, Theodor. *Das Schema der Massenkultur.: Kulturindustrie*. Perfect Binding, 2009. ISBN 978-80-7298-406-3.
2. ALASUUTARI, Pertti. *Researching culture: qualitative method and cultural studies*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1995, vii, 208 p. ISBN 08-039-7831-6
3. CARR-GREGG, Michael a Erin SHALE. *Adolescence: a guide for parents*. Sydney: Finch, 2002. ISBN 978-187-6451-356.
4. ČERNOUŠEK, Michal. Graffiti: řeč prázdných duší. [online]. [cit. 2013-03-12]. DOI: <http://www.vesmir.cz/clanek/graffiti-rec-prazdnych>
5. ERIKSON, Erik H. *Osm věků člověka*. Propsy, 1996.
6. FABER, Claude. *Anarchismus: příběh revolty*. 1. vyd. v nakl. Levné knihy KMa. Praha: Levné knihy KMa, 2006, 63 s. Malá moderní encyklopedie (Levné knihy KMa). ISBN 80-730-9333-2.
7. Fotbal na dosah ruky. SITEK, Jakub. [Www.fotbalportal.cz](http://www.fotbalportal.cz): [online]. [cit. 2013-01-13].1. Bundesliga - Michala Kadlece napadli chuligáni, musí na operaci.
8. FUCHS, Filip. *Kytary a řev aneb co bylo za zdí: Punk rock a hadrcore v Československu před rokem 1989*. vlastní náklad. Brno, 2002.
9. HANÁK, Ondřej. *Hippies: slepé rameno, mrtvé řeky*. Praha: Argo, 1992, 135 p., [16] p. of plates. ISBN 80-901-1984-0

10. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-717-8303-X
11. HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. Překlad Miroslav Kotásek. Praha: Dauphin, 2012, 239 s. ISBN 978-807-2721-97
12. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 408 s. ISBN 80-736-7040-2.
13. Hip hop: Poslouchej on-line oblíbené interprety. Koule.cz. In: *Koule.cz* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.koule.cz/cs/styly/hip-hop.shtml>
14. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.
15. JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 978-802-4736-792
16. KAJANOVÁ, Alena. *Sociální práce s etnickými a menšinovými skupinami: etnické, marginální a rizikové skupiny*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2009, 103 s. ISBN 978-807-3941-819.
17. KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2010, 272 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2456-0.
18. LANGMAIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. Praha: Publishing: GRADA, 1998. ISBN 80-7169-196-X.
19. LAWLESS, Robert. *Co je to kultura*. V Olomouci: Votobia, 1996, 182 s. Malá díla, sv. 64. ISBN 80-719-8106-0.

20. MACEK, Petr. *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999, 207 s. ISBN 80-717-8348-X
21. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003, 340 s. ISBN 80-717-8771-X.
22. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
23. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, 332 s. Psyché (Grada Publishing). ISBN 978-802-4713-625
24. *Mírový znak* [online]. <http://moje-kniha-stinu.blog.cz/0904/mirovy-znak>, 28. dubna 2009 v 10:56 [cit. 2013-01-20].
25. NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. 1.vyd. Praha: Academia, 1996, 270 s. ISBN 80-200-0592-7.
26. NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 120 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-802-4729-572.
27. POSPÍŠILOVÁ, Jana. *Rajče na útěku: kapitoly o kultuře a folkloru dnešních dětí a mládeže s ukázkami*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003, 287 p. ISBN 80-723-9146-1.
28. Proti fašismu všemi prostředky. ANTIFA.CZ. [online]. [cit. 2013-03-02].<http://www.antifa.cz/content/subkultura-skinheads>, 2006, 21.11.2006

29. SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000, 296 s. ISBN (epub): 978-80-7229-354-4.
30. Skinhead.name: Skinhead?tak to není žádný nácek!. [online]. <http://skinhead.name/skinheads/obleceni/> [cit. 2013-02-15].
31. Skinhead.name: Skinhead?Tak to není žádný nácek!. GEKON a PAPOUCH. [online]. <http://skinhead.name/kultura/legenda-jmenem-orlik/> [cit. 2013-02-08].
32. SMOLÍK, Josef a Alena KAJANOVÁ. *Hardbass jako maskulinní rituál: uvedení do problematiky* [online]. [cit. 2013-02-20]. ISSN 1804-7122; KONTAKT - odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky.
33. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-802-4729-077.
34. SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Vyd. 1. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008, 280 p. ISBN 80-903-5563-3.
35. SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 229 s. ISBN 80-717-8328-5
36. STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie* Přel. S. Ježek. 1.vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-858-3460-X.
37. SURYNEK, Alois, Růžena KOMÁRKOVÁ a Eva KAŠPAROVÁ. *Základy sociologického výzkumu*. 1.vyd. Praha: Management Press, 2001, 160 s. ISBN 80-726-1038-4

38. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 384 s. ISBN 978-807-3673-130.
39. TARTAR, Goddet. *Umění jednat s dospívajícími*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 140 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-717-8492-3.
40. *Trestnízákoník.cz: Hlava IX. Trestné činy proti majetku, § 257 Poškození cizí věci* [online]. [cit. 2013-03-26].
41. ZÁKON 218/2003 Sb.o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
42. Vladimír 518. *Kmeny: současné městské subkultury*. 1. vyd. Editor Karel Veselý. V Praze: Yinachi, 2011, 517 s. ISBN 978-809-0397-323.

8 Přílohy

Příloha 1 – Znak Hippies

Mírový znak [online]. <http://moje-kniha-stinu.blog.cz/0904/mirovy-znak>, 28. dubna 2009 v 10:56 [cit. 2013-01-20].

Příloha 2 – Oblečení mužů

Skinhead.name: Skinhead?tak to není žádněj nácek!. [online].
<http://skinhead.name/skinheads/obleceni/> [cit. 2013-02-15].

Příloha 3 – Oblečení žen

Skinhead.name: Skinhead?tak to není žádný nácek!. [online].
<http://skinhead.name/skinheads/obleceni/> [cit. 2013-02-15].

Příloha 4 – kapela Orlík

Skinhead.name: Skinhead?Tak to není žádný nácek!. GEKON a PAPOUCH. [online].
<http://skinhead.name/kultura/legenda-jmenem-orlik/> [cit. 2013-02-08].

Členové kapely : zpěv – Daniel Landa, bicí – Martin Limburský, kytara – David Matásek, baskytara – Jakub Maleček

Příloha 5 - Vzorové otázky do rozhovoru

OTÁZKY DO VÝZKUMU

Polostandardizovaný rozhovor, účelový výběr

Tento rozhovor je anonymní, prosím neuvádět příjmení, ani bydliště. Bude použit jen pro výzkum do mé bakalářské práce Subkultury mládeže.

Identifikační otázky

(jméno/přezdívkou bez příjmení, kolik je let, pohlaví)

Víte co znamená pojem subkultura?

(případně vysvětlím)

Preferujete nějaký hudební styl?

(jak moc vás ovlivňuje, kam ho chodíte poslouchat – koncerty, diskotéky, doma...)

Vybíráte si oblečení podle stylu muziky, který posloucháte?

(myslíte si, že podle oblečení lze říct jakou hudbu člověk preferuje)

Jakou důležitost přikládáte stylu a barvě oblečení?

(co ovlivňuje váš výběr, proč se zaměřujete zrovna na tuhle barvu, kam ho chodíte nakupovat a je snadno k sehnání, nese to sebou nějaké komplikace)

Co je pro vás více důležité, na čem si zakládáte? Oblečení, muzika, historie subkultury, aktivita?

(Jak na to reaguje okolí, rodina, je důležitější to jak se prezentuju, nebo to jak to cítím, má to nějaké úskalí?)